

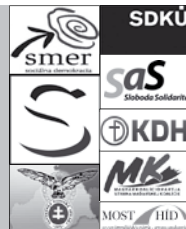
M. CHALACHÁNOVÁ:
AK MÁ ČLOVEK
V SEBE TVORIVÉHO
ŠKRIATKA...

str. 4 - 6

Z. HUMAJOVÁ:
RODIČIA
VYNECHANÍ
Z REFORMNEJ HRY

str. 10 - 11

AKÉ PLÁNY
MAJÚ STRANY
SO ŠKOLSTVOM
PO VOĽBÁCH?

str. 14 - 16

DOBRÁ ŠKOLA

I. ROČNÍK

INŠPIRÁCIA PRE ŠKOLY, KTORÉ CHCÚ BYŤ LEPŠIE

MAREC 2010 × **05**

Čaká nás aj zákon o liečení chrípky?

Je priam nemožné písať v týchto dňoch úvodník a vyhnúť sa téme „uzákonenia vlastenectva“. Našťastie, kolegyňa Iboyla Straussová v úvodnom článku poukázala na pomýlenosť tohto počínu našich politikov tak výstižne, že k tomu nie je nutné veľa dodávať. Predsa len však aspoň poukážem na jeden ďalší aspekt celej „kauzy“. Výchova a vzdelávanie sú vysoko odborné činnosti. Študujú sa na vysokej škole, existuje o nich množstvo odbornej literatúry, máme mnoho inštitúcií, ktoré sa im venujú na praktickej aj vedeckej úrovni. **Keď politici vidia akýkoľvek problém v oblasti výchovy, jediným správnym postupom je obrátiť sa na kvalifikovaných odborníkov na výchovu a opýtať sa na ich názor.** Žiaľ, nestalo sa. Opäť (po koľký raz už!) tak bol porušený základný princíp, že **o odborných otázkach musia rozhodovať odborníci, nie politici.** Čo keď sa zajtra poslancom zazdá, že PN-ky spôsobené chrípkou trvajú príliš dlho a bez konzultácie s lekármi uzákonia (nesprávny, ale povinný) postup, ako majú lekári liečiť chrípku? Absurdné? A v čom je tu rozdiel oproti čerstvo uzákonenému postupu „výchovy k vlastenectvu“? Osobne nevidím žiadny. O to smutnejšie je, že naši odborníci na výchovu mlčia. Ale kto sa má ozvať? Autodopravcovia?

Ilustr. foto: Adrián Švec

Na Slovensku je množstvo mladých ľudí, ktorí majú k svojej krajine a jej tradíciám úprimný, hlboký vzťah. A nepotrebujú na to politikov ani žiadne zákony.

Vlastenectvo na povel

To, že máme direktívne vedenie, už vieme dávno. Je to aj vďaka tomu, že nemá partnera na diskusiu. Riaditeľia škôl mlčia, nakoľko by sa im rebélia mohla vypomstiť pri rozdeľovaní financií z kraja či „náhodnou inšpekciou“. Pedagógovia zasa nemajú žiadnu organizáciu, ktorá by ich zastupovala. O odboroch taktne pomlčím.

Ako ukázala aj anketa na stránke www.zborovna.sk, väčšina učiteľov si myslí, že vlastenectvo nemožno prikázať. V prvom rade by malo začínať výchovou v rodinách. O tom vieme my,

učitelia, svoje. Ak by sme si požičali váhu bohyne Justície, na jednu miskú položili všetky obrazy a texty preambuly a na druhú nahrávku sledovania hokejového zápasu SR počas Olympiády 2010, (ktorú sme sledovali na hodine TV), hádajte, na ktorú stranu by sa váha naklonila? Po zápase sme si urobili hodinu slohu a písali o svojich pocitoch, písali hokejistom gratulácie a venovania. Čudovali by ste sa, koľko vlajok a štátnych znakov som našla v tých detských výtvoroch! Porozpráv

POKRAČOVANIE NA STR. 2

V. Burjan
× Vladimír BURJAN

Múdro povedané

Náš školský systém má iba dve chyby: 1. čo učíme, 2. ako to učíme.

ROGER SCHANK
ROGER SCHANK

Slovenská republika – štátne symboly a sviatky

Žijeme v Slovenskej republike.
Sme občania Slovenskej republiky.
Náš štátny jazyk je slovenský jazyk.
Slovenská republika vznikla 1. 1. 1993.
Slovensko je demokratická republika.

Bratislava

Štátne územie určuje štátna hranica.
Hlavné mesto Slovenskej republiky je Bratislava.
Slovenská republika je vnútrozemský štát v strednej Európe.
Susedí na západe s Českom a Rakúskom, na severe s Poľskom, na východe s Ukrajinou a na juhu s Maďarskom.

Štátna vlajka

Štandarda prezidenta

Štátna pečať

Štátny znak

Slovenská štátna hymna

Riešate (4-88)

1. Nad Ta-trou sa blýs-ka, hro-my di-vo bi-jú,
2. To Slo-ven-sko na-še po-siaľ tvr-do spa-lo,
nad Ta-trou sa blýs-ka, hro-my di-vo bi-jú,
to Slo-ven-sko na-še po-siaľ tvr-do spa-lo.

Zas-tavme ich, bratá, veď sa o-ny sta-tia,
A-le ble-sky hro-mu vzbú-dzujú ho k to-mu,
Slo-vá-ci o-ži-jú, Slo-vá-ci o-ži-jú,
a-by sa pre-bra-lo, a-by sa pre-bra-lo.

Štátne sviatky

1. 1. Deň vzniku Slovenskej republiky
5. 7. Sviatok sv. Cyrila a Metoda
29. 8. Výročie Slovenského národného povstania
1. 9. Deň Ústavy Slovenskej republiky
17. 11. Deň boja za slobodu a demokraciu

Narodeniny

1. január

Väčnoscviatky

28. marec

Štátna práca

1. máj

Výročie sv. Cyrila a Metoda

8. máj

Deň matiek

2. májová nedeľa

Deň detí

1. jún

Narodeniny detí republiky

4. septembrová nedeľa

Pamiatka zomrelých detí republiky

2. november

Narodeniny detí republiky

13. november

Deň detí

24.-26. decembar

Zdroj: Publicom s.r.o.

vali sme sa aj o tom, ako sa cítia športovci, keď hrá po súťaži štátna hymna. Deti pospomínali, ako videli športovcov pri hymne aj plakať. A pochopili, že je to česť, ak niekomu zahrajú štátnu hymnu. Toto je vlastenectvo v praxi, myslím si ja, obyčajný učiteľ na I. stupni. Teraz, keď bude hrať hymna žiakom, asi im poviem, že je to česť byť v škole (v slovenskej škole, samozrejme, aby to bolo dosť vlastenecké).

Nie som proti hraniu hymny, len si myslím, že by to nemala byť všednosť. Samotný *Zákon o štátnych symboloch* hovorí: „Štátna hymna sa hrá alebo spieva pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní a výročí a pri iných významných príležitostiach celoštátneho alebo miestneho charakteru”. Takto som to prezentovala aj deťom doposiaľ.

Mne osobne by úplne stačilo, keby v každej triede visel obrázok A4 v lamináte za 0,63 € (pozri obr.). Postupne by sme si ozrejmovali pojmy podľa potreby, podľa súvisiaceho učiva, sviatku či textu v čítanke. Určite by to deťom na I. stupni dalo viac ako im úplne nezrozumiteľný text preambuly.

Celá táto paráda bude vraj stáť obce a župy okolo milióna eur. To je teda naozaj dosť! V týchto dňoch mi niekto poslal video o úspechoch žiakov ZŠ Rudolfa Dilonga v Trstenej, ktorí už šiestykrát pôjdu reprezentovať Sloven-

ske v súťaži RoboCup. Určite mnohým meno Peter Pallo a jeho kolektív niečo hovorí. Sú to neúnavní a nezaštaviteľní pracanti. Teraz ich čaká ťažká úloha – zohnať 10 000 eur na cestu, aby mohli deti dôstojne reprezentovať svoju vlasť. Tú vlasť, ktorá bude mať milión eur na zbytočné obrázky. A tí, ktorí by ju chceli reprezentovať, si budú musieť podávať kľučky, chodiť a pýtať... Ak už chceli strany získať dobré body pred nadchádzajúcimi voľbami, mohli to urobiť aj inak. Hoci aj vyčlenením peňazí z rozpočtu práve na takéto účely. Lebo šikovných detí je na Slovensku dosť. A ak by sa ich úspechy verejne prezentovali ostatným žiakom, bola by to nielen rozumná forma výchovy k vlastenectvu, ale aj výborná motivácia.

× Ibolya STRAUSSOVÁ
Základná škola Nižný Klátov

Odkaz na video spomínané v článku:

www.youtube.com/watch?v=Blk4AZ-sPoI8&feature=player_embedded

Máte názor? Dajte ho na papier! Naše školstvo potrebuje dialóg.

Využite nové, nezávislé médium, ktoré konečne dáva učiteľom hlas.

► Máte návrhy, ako riešiť problémy nášho školstva? V DOBREJ ŠKOLE ich môžete predstaviť pedagogickej verejnosti.

► Navrhnete témy, o ktorých by sa podľa vás mala medzi učiteľmi rozprúdiť diskusia.

► Máte nejakú zaujímavú pedagogickú skúsenosť? Podelte sa o ňu s ostatnými učiteľmi.

► Zaujalo (potešilo, nahnevalo) vás niečo, čo ste si prečítali v DOBREJ ŠKOLE? Ozvite sa so súhlasnou alebo nesúhlasnou reakciou!

► Máte vo svojom okolí ľudí, ktorých myšlienky a názory sú pre učiteľov podnetné? Pošlite nám tip! Pokúsime sa s nimi urobiť rozhovor.

► Čítali ste nejakú zaujímavú publikáciu, ktorá vás posunula ďalej? Odporučte ju ostatným.

► Viete o zaujímavých internetových stránkach vhodných pre pedagógov? Pošlite nám linky!

► Otázky školstva a vzdelávania sa bytostne dotýkajú aj žiakov a rodičov. Aj ich skúsenostiam a názorom radi poskytneme v DOBREJ ŠKOLE priestor.

Vaše príspevky a námety zasielajte na dobraskola@exam.sk vo formáte MS Word.

Uprednostňujeme **kratšie texty** (do 4 000 znakov vrátane medzier).

Uverejnenie prijatých príspevkov nezaručujeme, v prípade použitia ich **honorujeme**.

Podrobnejšie inštrukcie pre autorov a prispievateľov nájdete na našej stránke www.dobraskola.com.

Ak by ste mali možnosť zmeniť obsah predmetu, ktorý vyučujete, na aké zmeny by ste sa zamerali?

Na anketovú otázku odpovedali učitelia základných a stredných škôl.

Naša anketa

☛ Lolo MAČOR

riaditeľ Cirkevnej spojenej školy v Dolnom Kubíne

V hudobnej výchove by som sa zameriaval na zapojenie všetkých zmyslov. Hudbu treba zažiť prostredníctvom kvalitného zvuku a veľkoplošnej projekcie obrazu. Deti by som nechal skúmať, objavovať a diskutovať. Používal by som projektové metódy v skupinách. Počúvanú hudbu by som znázorňoval farbou, tvarom, slovom. V súčasnom obsahu mi chýba dôraz na slovenskú tvorbu. Deti poznajú Jacksona či Verdiho, ale slovenských autorov nie. Zaviedol by som povinnú hru na hudobný nástroj (napr. na zobcovú flautu a klávesy), tak, ako je to bežné v zahraničí. Tvorcovia ŠVP by mali pochopiť význam výchov a nekrátiť ich časové dotácie na úkor iných predmetov.

☛ Ľuboš KVAŠŇÁK

učiteľ M-F-I na Spojenej škole v Prešove

V matematike by som navrhoval zredukovanie učiva (nie zníženie hodinovej dotácie!), vynechanie „teoretickejších“ tematických celkov a častejšie využívanie príkladov z praxe. Úlohy by mali byť viac zamerané na analyzovanie problémov a na aplikáciu poznatkov v danom študijnom odbore. Ukaže sa tiež potreba zaradenia finančnej matematiky, resp. témy „rodinné a pracovné financie“. Omnoho viac by sa mali využívať prostriedky IKT.

☛ Magdaléna DZURJANINOVÁ

učiteľka matematiky na Gymnáziu na Grösslingovej ul. v Bratislave

Navrhovaný rozsah výučby matematiky nevytvára dostatočné podmienky na rozvoj schopností a zručností potrebných na porozumenie základom prírodných a technických vied a informatiky. Ignoruje sa osobitné postave-

nie matematiky v systéme vied – jej symbolický jazyk používajú všetky vedy na formuláciu zákonov prírody a spoločnosti. Niektoré schopnosti (napríklad geometrické myslenie či priestorovú predstavivosť) je možné optimálne rozvíjať iba v určitom veku. Preto by som sa určite vrátila k „starému“ obsahu. Dôležitejšie je podľa mňa zmeniť formy a metódy vyučovania.

Ilustr. foto: Peter Ertl

☛ Jana RIZMANOVÁ

učiteľka na I. stupni špeciálnej ZŠI sv. K. Hofbauera v Podolínci

Na špeciálnej škole by som využívala viac praktických skúseností. Obsahu chýba hra. Pritom pri hre sa žiaci naučia najviac. Učebnice sú preplnené nepodstatnou teóriou, pre ktorú nezostáva čas na také poznatky, zručnosti a návyky, ktoré mentálne postihnuté deti budú v živote potrebovať omnoho viac. Tie nepodstatné hlúposti aj tak zakrátko zabudnú. Ak chceme prebrať všetko predpísané, ani na opakovanie nezostáva dost času. Pri deťoch s mentálnym postihnutím je to veľká chyba!

☛ Ľubica BEZEKOVÁ

učiteľka pre I. stupeň ZŠ a Aj, Základná škola Lieskovec

V rámci anglického jazyka by som sa zameriaval najmä na to, aby ústrednou témou jazyka nebola gramatika (najmä na II. stupni ZŠ a na SŠ). Žiaci sa stále boja rozprávať zo strachu, aby neurobili chybu. To je obrovská prekážka, ktorej sa iba ťažko zbavujú. Za-

merala by som sa preto na rozprávanie, komunikáciu, aj keď s chybami. Tie by sa neskôr (vďaka pozitívnemu vzťahu, ktorý by žiaci týmto spôsobom získali) ľahko odstránili.

☛ Daniela SEDLÁČKOVÁ

učiteľka matematiky a chémie na Šport. gymnázium J. Herdu v Trnave

Súčasný pojetie matematiky na gymnázium je príliš liberálne a minimalistické vzhľadom na vedomosti a zručnosti, s ktorými žiaci prichádzajú zo ZŠ (zatiaľ „nereformovaní“) a aj vzhľadom na nedostatočnú pripravenosť učiteľov. Redukcia učiva je taká výrazná, že obsah ŠVP možno dôkladne zvládnuť aj za kratší čas. Zameranie na všetkých žiakov (najmä na nematurantov) a orientácia na matematiku „pre život“ viedli k vynechaniu dôležitých pojmov. Tým sa narušujú predstavy hlbavejších žiakov o matematike ako vede. V novom kurikule sú viaceré logické skoky a medzery a je na učiteľovi, aby ich vhodne premostil. Na základe doterajších skúseností z vyučovania podľa nového ŠVP som za zvýšenie podielu tradičných úloh na aplikáciu pravidiel a algoritmov.

Ďakujeme všetkým za ich názory a postrehy. Naša ďalšia anketová otázka znie takto:

Čo si myslíte o rozhodnutí MŠ SR obmedziť počet žiakov v osemročných gymnáziách na 5 % populácie?

Napište nám svoj názor (4 – 5 viet) na dobraskola@exam.sk. Vybrané odpovede uverejníme už v ďalšom čísle.

Jeden vyžrebovaný respondent dostane od nás malý darček. ☺

Rozhovor

Ak má človek v sebe tvorivého škriatka, je jedno, čo robí

PaedDr. Martina Chalachánová je riaditeľka základnej školy v Lieskovci pri Zvolene. Učí hlavne informatickú výchovu na prvom stupni ZŠ. Okrem učenia a riadiťovania si vyskúšala aj inšpektorský chlebiček. V súčasnosti je spolupracovníčkou spoločnosti EDEA PARTNERS, a. s., v ktorej pomáha školám realizovať modernizačné projekty a manažuje nový internetový portál Úspešná škola. Je spoluautorkou učebnice informatickej výchovy pre 2. ročník ZŠ. Jej entuziazmus je nákazlivý. Za DOBRÚ ŠKOLU sa s ňou rozprávala Bibiána Zelinová.

Keď som ťa požiadala o rozhovor pre DOBRÚ ŠKOLU, spočiatku si nebola veľmi nadšená. Prečo?

Jednak si myslím že je mnoho významnejších ľudí, jednak som bola ja aj naša škola už viackrát prezentovaná na verejnosti, takže mám pocit, že národ učiteľský ma už musí mať plné zuby.

Bývaš vo Zvolene – ako si sa dostala do malej základnej školy v Lieskovci, ktorá má iba I. stupeň?

Dva roky som robila inšpektorku-metodičku pre I. stupeň ZŠ. V tom období to bola najhoršia škola v okrese. Neútulná, bez počítača, veľa rómskych detí... Bola to pre mňa výzva, a tak som prejavila záujem o miesto riaditeľky na tej škole. Je to už 11 rokov.

Pokiaľ viem, medzi tvoje záľuby patrí pletenie, háčkovanie, záhrada, domácnosť... Ako dokážeš takéto praktické záujmy zosúladiť s počítačmi a rôznou modernou technikou, ktorú využívaš na vyučovaní? Aká bola tvoja cesta k nim?

Svoju prvú knižočku o práci s papierom som písala na počítači. Za honorár som si chcela kúpiť profesionálny pletací stroj, aby som sa mohla venovať tejto tvorivej činnosti. Stroj nemám dodnes, ale s PC som sa naučila pracovať. Napísala som odvtedy viacero kníh o práci s textilom, prírodnými materiálmi, prvouku, učebnicu na prestávku až po informatiku pre I. stupeň ZŠ.

Stále obdivujem toho, kto ten zázrak „počítač“ vymyslel. Je to výborný nástroj práve pre tvorivých ľudí, ktorým otvára úžasné možnosti. Ak má človek v sebe tvorivého škriatka, ktorý mu stále nedá pokoj, potom je jedno, čo robí. Naozaj mám rada všetky ručné práce a keď sa dožijem dôchodku, budem potrebovať ešte aspoň 20 rokov na to, aby som háčkovala, štrikovala, batikovala, paličkovala... Teraz na to nemám dosť času. Záhradu mám päť rokov, viem sa v nej neskutočne unaviť, ale milujem to. A moje rastlinky musia znášať časté presádzanie, lebo vždy ma napadne nejaké to vylepšenie.

Podme späť do školy v Lieskovci, ktorá sa pod твоjím vedením údajne prepracovala na 1. miesto v zaujímavej štatistike: mala svojho času najviac počítačov na počet žiakov na Slovensku. Ako sa to podarilo?

Neviem, či to bolo naozaj najviac, možno nejaké málotriedne školy boli na tom lepšie. Všetky počítače sme získali postupne cez rôzne projekty.

Počítače patria všade. V každej triede mal byť aspoň jeden pripojený na internet. Nech sú žiaci pripravení na to, čo ich čaká v bežnom živote.

A veru niekedy to boli ťažko odpracované počítače! Napriek malému počtu pedagógov školy sme organizovali rôzne kurzy, internetové kluby a pod. Naša medializácia priniesla so sebou aj svoje negatíva – napríklad niekoľko pokusov o krádež. Vďaka zabezpečovacej technike sme ich však našťastie zvládli bez veľkých strát.

Podľa nedávneho prieskumu ministerstva školstva má osobnú skúsenosť s využitím počítača priamo na vyučovaní iba necelá tretina učiteľov. Pokročilú úroveň v IKT dokonca uvádza iba 12 % pedagógov. Ako by ten prieskum dopadol na vašej škole?

Moje žienky by som asi nezaradila medzi pokročilých, ale bez problémov si na internete nájdu, čo potrebujú, bežne využívajú Skype, elektronickú poštu, tvoria si prezentácie na vyučovanie, pracovné listy, písomky, zvládnu si pozapájať potrebnú techniku (dataprojektor, vizualizér) a využiť ju na vyučovaní. Čo ešte nevedia, postupne sa učia. Žiadny kurz ani škola nikoho nenaučí pracovať s počítačom. To si naozaj každý musí odsedieť a možno aj bolestivou metódou pokusu a omylu osvojiť.

Na rozdiel od mnohých iných škôl ste nemali počítače v osobitnej „počítačovej“ učebni, ale priamo v jednotlivých triedach. Malo to vplyv na spôsob, akým ich učители a žiaci používali?

Lieskovská škola má problémy s priestormi. Nemáme na počítače osobitnú miestnosť, preto sú v bežnej triede. Osobne to však považujem za výhodu. Žiaci chvíľu pracujú s učebnicou, zošitom, potom si sadnú k počítačom, na ktorých si precvičia učivo alebo nejakým spôsobom spracujú zadanú úlohu, zasa sa vrátia do lavíc – ako keby mali v triede vytvorenú zónu na prácu s počítačmi. Je to super, neviem si to vynachváliť!

Zdá sa, že počítače postupne prenikajú najmä na hodiny matematiky a prírodovedných predmetov. Možno samotný názov „počítače“ vyvoláva pocit, že v iných predmetoch nie je na ne priestor. Patria podľa teba aj na hodiny slovenčiny, dejepisu či občianskej výchovy?

Počítače patria všade. V každej triede mal byť aspoň jeden pripojený na internet. Nech sú žiaci pripravovaní na to, čo ich čaká v bežnom živote. Siahnu po ňom, keď potrebujú vyhľadať nejaké informácie, spracovať ich do istej podoby, keď potrebujú komunikovať.

Používanie počítačov na hodinách je občas sprevádzané problémami typu mrznúce programy, vírusy, nevhodné webové stránky... Neprevažujú tieto problémy nad výhodami? Máš zo svojej praxe nejaký recept, ako ich zvládať?

Recept je jednoduchý – dobrý správca siete. Ten dokáže nevhodný obsah zablokovať a antivírusovým programom sieť ochrániť. Keďže ten náš nie je stále v škole, aj my musíme občas improvizovať. Dobré je vtedy zachovať chladnú hlavu a nemať po ruke kladivo.

Čím je pre teba počítač? Na čo všetko ho používaš počas vyučovania alebo počas prípravy?

Počítač a hlavne notebook je pre mňa dnes už nevyhnutnosťou. Bez neho by som nevládala svoju prácu a aktivity, bola by som odtrhnutá od svojej rodiny. Šetrí mi čas. Potrebujem ho aj v práci – na prípravu, pri samotnom vyučovaní, pri manažérskej práci...

Dalton funguje už viac ako 100 rokov podľa troch základných princípov: zodpovedná sloboda, samostatnosť a spolupráca.

Foto: archív M. Chalachánovej

Iba málo ľudí na Slovensku sa môže pochváliť tým, že si podali ruku so Stevom Ballmerom, výkonným riaditeľom spoločnosti *Microsoft*. Martina Chalachánová medzi takých ľudí patrí.

Počítače umožňujú veľmi efektívny prístup k rôznym informáciám. V poslednej dobe sa však do popredia dostáva najmä ich komunikačný potenciál. Prostredníctvom rôznych sociálnych sietí sa virtuálne stretávajú veľké komunity priateľov. Zapájaš sa do nich aj ty?

Áno. Mám rada komunitu *Moderných učiteľov*, ktorá funguje na Windows Live. Mám pocit, že táto komunita má hlavu aj pätu, že sa v nej možno inšpirovať i poučiť. Som zaregistrovaná aj na Facebooku, ale to je podľa mňa iba taký „požierač času“. Je tam množstvo zbytočných aktivít, stále ma niekto pozýva do rôznych smiešnych skupiniek (typu fanklub Guinnessovej knihy rekordov), ktorým nerozumiem a nevidím ich význam.

Takto nejako si sa dostala aj k Daltonskému systému vyučovania?

Vďaka komunite *Moderných učiteľov* som mala možnosť prvýkrát počuť o Daltone na prednáške Lukáša Bajera z Brna. Dva týždne nato som sa zúčastnila na výcviku daltonských učiteľov a o nejaký mesiac neskôr som na deň zatvorila školu a vybrali sme sa všetci do Brna na náučny. Vtedy som sa viac ako úžasnou hodinou kochala reakciami môjho učiteľského zboru. Sú to skvelé učiteľky!

Vedela by si stručne pomenovať základné princípy tohto prístupu?

Dalton funguje už viac ako 100 rokov podľa troch základných princípov: zodpovedná sloboda, samostatnosť a spolupráca. Žiaci sa od útleho detstva (od materskej školy) učia byť zodpovední za svoju prácu a za svoje vzdelávanie. Vyučovacie hodiny sú vedené tak, aby aspoň dve tretiny času boli aktívni žiaci. Uplatňuje sa tzv. princíp odloženej pozornosti, čo v skratke znamená, že kým žiakovi ako učiteľia pomôžeme, necháme ho najskôr potrápiť sa s úlohou samostatne alebo ju vyriešiť s pomocou spolužiaka. V daltonskom vzdelávaní si žiaci vždy vyberajú voľiteľné úlohy zo sady úloh orientovaných na rôzne typy inteligencie. Slobodne si volia miesto na prácu, spolužiaka na spoluprácu, spôsob riešenia úlohy... Učia sa manažovať svoju školskú prácu a svoj čas a dlhodobo pracovať na jednotlivých úlohách a projektoch.

V čom vidíš hlavné výhody daltonského vyučovania pre učiteľa a pre žiaka?

Tento systém pripravuje žiakov na život. Ak chcete, aby deti získavali potrebné kompetencie, skúste práve daltonské prvky. Umožňuje individualizáciu vzdelávania a dáva aj učiteľom

Foto: archív M. Chaláchanovej

Tvorivá atmosféra v Martininej triede: niektorí žiaci pracujú na notebookoch, ďalší vyplňajú pracovné listy. Žiaci si môžu vybrať, či chcú pracovať samostatne alebo v skupinke.

vi priestor na to, aby sa venoval tým, ktorí ho viac potrebujú. V daltonskom vzdelávaní môže byť každý úspešný. Dáva žiakom aj učiteľom pocítiť radosť z učenia a poznávania.

Vidíš aj nejaké negatíva či riziká?

Dalton je maximálne flexibilný, nič nevnucuje, ide v ňom v podstate iba o organizáciu školskej práce. Je to však finančne náročnejšie vzdelávanie. Žiaci majú voľný prístup k učebným pomôckam, ktoré nie sú zamknuté v skriniach, ale voľne prístupné v policiach. Sami si vyberajú, ktoré chcú pri riešení úlohy použiť. Preto učiteľ k danej téme musí pripraviť dostatok materiálu rôzneho druhu, s ktorým budú pracovať, dostatok výtvarných potrieb, kníh, počítače...

Práve v týchto dňoch organizuješ v poradí už druhú Daltonskú konferenciu. Bude to zrejme veľká akcia. Ako to všetko stíhaš?

Druhá daltonská konferencia bola zorganizovaná na diaľku. Keďže opatrujem chorú mamku, všetko som organizovala cez internet a e-mail. Zvyšok bola super spolupráca s mojimi učiteľkami, ktoré, tak ako vlni, všetko zvládli na jednotku.

Na tvojom blogu si rada čítam zážitky z medzinárodných pedagogických konferencií. Sú zdrojom zábavy aj poučenia. Odkedy máš svoj blog a pre koho ho píšeš?

Blog píšem už dva roky. (Mám ho na <http://mchalachanova.spaces.live.com>). Mala som potrebu deliť sa s nie-

kým o svoje nápady. Je ich veľa a čo nestihnem ja, možno vyskúša niekto iný. Postupne sa blog stal mojim cestopisom, ale aj denníkom. V poslednej dobe skôr tým druhým. Ale verím, že keď si v mojom momentálnom živote nájdem nejaký systém, začnem opäť viac písať a možno spracujem aj niektoré staršie podnetné myšlienky.

Myslíš si, že by učitelia mali verejne písať o svojich aktivitách?

Áno. Učia sa tým od seba a vzájomne sa posúvajú ďalej. Zároveň si vďaka tomu možno verejnosť uvedomí, čo vlastne všetko obnáša učiteľské povolanie. U nás sa totiž každý cíti byť odborníkom na pedagogiku, ak skončil aspoň I. stupeň ZŠ.

A obligátna otázka na záver každého rozhovoru: čo plánuješ do budúcnosti?

Práve v tomto čase sa môj život radikálne mení. Opúšťam školu v Lieskovicach a začínam pracovať v spoločnosti EDEA Partners. Za pár dní spúšťame nový portál *Úspešná škola* pre manažment škôl. Spolupracujem so školami, ktoré v rámci projektov získali finančné prostriedky na modernizáciu, vzdelávam v rámci nich a v rámci projektu DVUI učiteľov. Mám pocit, že v novej práci sa budem môcť ďalej realizovať a pomôcť väčšiemu počtu škôl nájsť si vlastnú cestu k modernému vzdelávaniu.

Ďakujem za úprimnosť a ľudskosť v tvojom rozprávaní. Za redakciu DOBREJ ŠKOLY ti želim úspech v novom profesionálnom smerovaní.

Čitatelia o DOBREJ ŠKOLE

Bravo EXAM! Časopis DOBRÁ ŠKOLA je po dlhšej dobe zasa niečo, čo sa dá čítať, čo opäť inšpiruje. Články v ňom čitateľa presvedčujú, že nie je celkom blázon a že aj iní myslia, cítia a vnímajú podobne. Vďaka. Osobitne chcem poďakovať za príspevok *Zamyslenie nad obrazom aténskej školy* v čísle 4. Jednoducho skvelé, úžasné! Želám všetko dobré...

Marta ŠMIDÁKOVÁ

Ďakujem vášmu tímu za rozvírenie hladiny v školských kruhoch. Príspevky, ktoré uverejňujete, mi hovoria z duše. Želám vám veľa výdrže a odhodlania v neľahkej práci. Myslím si, že sme boli až príliš dlho ticho.

Jana ŠTEFANCOVÁ

Skutočný príbeh: ako s rodičmi komunikuje americká škola

V tejto rubrike uverejňujeme príspevky internetových blogerov týkajúce sa školstva a vzdelávania, ktoré nás zaujali. Autorom dnešného textu je Miroslav Danihel. Z pohľadu rodiča v ňom opisuje svoju skúsenosť s americkým školstvom. Jeho ďalšie texty na túto tému nájdete na <http://danihel.blog.sme.sk>.

Text M. Danihela nezaujal iba nás – prednádávnom ho uverejnili aj Učiteľské noviny. Napriek tomu sme sa rozhodli prezentovať jeho skúsenosti aj v DOBREJ ŠKOLE. Podľa nášho názoru sa totiž dotýkajú veľmi vážnej a citlivej témy, o ktorej by bolo potrebné v našom školstve hovoriť. Možno bude práve jeho zamyslenie vhodným podnetom...

Od 8. septembra 2009 chodia naše dve deti do školy v Berrien Springs, štát Michigan. Rád by som sa s čitateľmi podelil o zážitok z toho, ako s nami komunikuje americká škola. Podotýkam, že ide o bežnú štátnu základnú školu (public school).

Aby sme mali vo všetkom jasno hneď od začiatku, štyri dni pred začiatkom školského roka sa konalo stretnutie, na ktoré nám prišla poštou pozvánka. Riaditeľ školy Ryan Pesce (ktorého všetci volajú familiárne „Mr. PC“) nám oznámil, že škola, na ktorú chodia naše deti, je najlepšia škola v Amerike. Nemajú problém s disciplínou, majú jasné pravidlá a všetky deti tam budú chodiť rady. (Sebavedomie mu nechýbalo – a my sme po dvoch mesiacoch museli uznať, že hovoril svätú pravdu.) Zároveň povedal, že chápe, že máme na školu veľké požiadavky, ale že on má na žiakov požiadavky oveľa väčšie. Očakáva totiž, že z jeho školy vyjdú študenti, z ktorých raz budú prezidenti, kongresmeni a šéfovia vesmírnych letov.

Škola má pravidlo „24 hodín“. Ak má rodič akýkoľvek problém alebo ak potrebuje akúkoľvek informáciu, stačí

zatelefonovať riaditeľovi, na sekretariát školy alebo konkrétnym učiteľom. Ak nezdvihnú, je možné nechať odkaz s telefónnym číslom. Ak nechceme volať, môžeme poslať e-mail alebo fax. Škola rodičom zaručuje, že do 24 hodín problém vyrieši a oboznámi nás s výsledkom, prípadne poskytne požadované informácie.

Ilustr. foto: archív DŠ

Na prvom stretnutí pred začiatkom roka dostalo každé dieťa vytlačený rozvrh hodín, mená učiteľov, čísla tried, v ktorých sa predmety konajú, číselný kód skrinky, v ktorej si môže ukladať svoje veci. Na stránke školy sú kontakty na všetkých učiteľov, ich webové stránky, kde nájdeme práve preberané učivo a domáce úlohy. Na heslom zabezpečenej stránke nájdeme všetky známky detí, ako aj práce či úlohy, ktoré neodovzdali, spolu s termínmi, dokedy je potrebné ich odovzdať. Nastaviť sa dá aj každodenné doručovanie známok a úloh e-mailom.

Keď sa má konať rodičovské združenie, najskôr prinesú informáciu o ňom deti zo školy na papier. Potom nám príde tá istá informácia poštou a v deň konania stretnutia s učiteľmi nám obom s manželkou zazvoní telefón, kde nahratý odkaz „Mr. PC“ srdečne pozýva na stretnutie s učiteľmi. Na stretnutí s rodičmi dostane každý rodič od každého učiteľa výpis hodnotenia z daného predmetu, kde sú všet-

Zaujalo nás

ky hodnotené položky s dátumami hodnotenia (práce, domáce úlohy, poznámky, testy...), bodové vyjadrenie, percentuálne vyjadrenie, hodnotenie známkou a výsledná známka z predmetu za doterajšie obdobie.

Všetci učitelia sú milí, usmíati, ochotní. Neustále nás všetci ubezpečujú, že urobia maximum pre to, aby sa naše deti cítili v škole dobre a aby sa naozaj naučili to, čo potrebujú. Zároveň sú zvedaví, či sa deťom v škole páči, či nemajú nejaký problém a čo by sme my ako rodičia očakávali.

Škola nás neustále informuje o všetkom, čo sa deje. Keď bola chrípková epidémia, škola posielala rodičom dvakrát týždenne informácie, ako sa chrániť pred chrípkou, ako si umývať ruky, aké sú príznaky chrípky, aké sú možnosti očkovania.

Učitelia veľmi ochotne komunikujú prostredníctvom e-mailu. Naposledy nám prišiel e-mail tohto znenia:

Zdravím, chcem Vám len dať vedieť, že Lukáš odovzdal najlepšiu časovú os z celého siedmeho ročníka. Bola poučná, kresby boli úžasné a jeho článok precízny. Som naňho veľmi hrdá a chcela som sa s Vami podeliť o tento úspech. Udelila som mu navyše 10 bodov za mimoriadne úsilie, ktoré preukázal pri tejto úlohe. Tammy Youngs, siedmy ročník, zemepis.

Keď sme poďakovali, pani učiteľka poslala ďalší e-mail:

Prosím Vás, dajte Lukášovi vedieť, aká ohromená som jeho pracou. Nevieť, či rozumie, čo mu hovorím, keď vravím o jeho práci. Opakujem, je pre mňa potešením mať ho v triede! Ešte raz ďakujem, Tammy Youngs.

Ludia, ruku na srdce, stalo sa vám niekedy niečo podobné na Slovensku? A vážne, čo by ste dali za takúto komunikáciu so školou?

× Miroslav DANIHEL

Používate IKT alebo Iba Klasickú Tabuľu?

„**Ak** ľudom ukážete problémy a zároveň riešenia týchto problémov, budú konať.“ (Bill Gates, zakladateľ spoločnosti Microsoft). Ponáhľame sa v dnešnej rýchlej dobe počítačov. Nasadená rýchlosť je taká vysoká, že si ju niektorí učitelia vôbec nevšimli. Vo svojom príspevku sa pokúsim pomenovať niektoré dôvody nedostatočného využívania IKT (informačných a komunikačných technológií) vo vyučovaní a v súlade s citovanou filozofiou Billa Gatesa uvediem zopár konkrétnych príkladov ich využitia.

Hlavné **objektívne príčiny**, pre ktoré IKT prenikajú do škôl dosť pomaly, sú podľa môjho názoru dve:

1) **Chýbajúci hardware** (počítače a ostatné fyzické príslušenstvo). Nie že by žiadny hardvér na školách nebol, problémom je však jeho vek. Pol roka znamená v IKT jednu generáciu.

2) Ak aj nový hardware je k dispozícii, **chýbajú školenia k softvéru** (programovému vybaveniu). Bez softvéru je počítač iba zavádzajúcim objektom. V dnešnej dobe sú podľa môjho názoru chýbajúce školenia k softvéru omnoho akútnejším problémom ako nedostatok počítačov a ostatného hardvéru. Papierový či elektronický manuál jednoducho nestačí. Najmä staršia generácia učiteľov jednoducho potrebuje človeka, ktorý im predvedie prácu s programom a jeho možné využitie na vyučovaní a odpovie na ich otázky primeraným jazykom (v im

známej slovnej zásobe a terminológii).

Subjektívne príčiny nedostatočného využívania IKT sú pri každom učiteľovi svojím spôsobom jedinečné. Osobne si však myslím, že väčšina subjektívnych dôvodov má svoj pôvod

obmedzovanie možností.

Vysvetlím to na príklade: učitelia oceňujú, keď si žiaci spracujú svoje prezentácie napr. v MS PowerPointe. Ale keď si chcú písať poznámky na noteboku, to už nám vadí. Prečo? Chýba nám komplexné vnímanie možnos-

ilustr. foto: Martina Chalacká

v už spomenutej absencii školení k softvéru. Ak učiteľ nemá dostatočné teoretické vedomosti a praktické skúsenosti, jednoducho nedokáže so softvérom pracovať a už vôbec nie vytvárať v ňom niečo zaujímavé. V praxi to potom často vyzerá tak, že žiaci svoj nezáujem vyjadrujú vyrušovaním a učiteľ stráca motiváciu ďalej pracovať so softvérom alebo s počítačmi vôbec – veď aj tak to žiakov nebaví. Našťastie sa nájdu aj silné povahy, ktoré sa z vyrušovania žiakov poučia (napr. zistia, prečo to žiakov nezaujíma) a vzdelávajú sa ďalej. Získajú tak dostatočné teoretické vedomosti aj praktické skúsenosti s jedným alebo viacerými programami (povedzme s MS Wordom, MS PowerPointom a s nejakým prehliadačom internetových stránok). To však nestačí. Počítač je potrebné vnímať komplexne. Keď ho budem používať iba na prácu s programami, ktoré ovládame, je to síce krok vpred, no z dlhodobého hľadiska aj

tí počítača. A to sa dá odstrániť iba tak, že si neustále budeme obnovovať prehľad o možnostiach, ktoré nám IKT poskytujú. Keďže vývoj v informatike je pomerne rýchly, musíme aktualizovať pomerne často. Jedným z najlepších zdrojov je určite internet, preto je dobré pravidelne sledovať stránky venované predmetu, ktorý vyučujeme.

Jednou z ciest, ako riešiť uvedené problémy, je ukázať konkrétne príklady. Tu by som rád upriamil pozornosť kolegov na užitočný program *Hot Potatoes* (*Horúce zemiaky*). Nájdú ho na adrese <http://hotpot.uvic.ca>. Program (a všetko, čo v ňom vytvoríte) je šírený zadarmo v rôznych jazykových mutáciách (napr. slovenčina, angličtina, nemčina, ruština, francúzština...). Možno v ňom vytvárať úlohy rozličných typov: dopĺňanie chýbajúceho textu, priradovanie možností, úlohy s krátkymi odpoveďami, ale aj krížovky, a to všetko v rôznych jazykoch.

Ponáhľame sa
v dnešnej rýchlej
dobe počítačov.
Nasadená rýchlosť
je taká vysoká, že si
ju niektorí učitelia
vôbec nevšimli.

Žiaci odpovedajú v internetovom prehliadači, takže kompatibilita je vyriešená perfektne. Program je vhodný prakticky na každý predmet, v ktorom treba overovať vedomosti.

Ďalším užitočným príkladom využitia IKT vo vyučovaní je projekt tabuľa@esslm.sk. Nájdete ho na stránke <http://esslm.sk/tabula>. Zatiaľ čo *Hot Potatoes* je „offline program“ (t. j. nevyžaduje pripojenie na internet), v prípade projektu *Tabula* ide o tvorbu online poznámok. Pripojenie na internet je teda nevyhnutné. Využíva sa tu text, obrázkové návody a videonávody. Na uvedenej stránke nájdete poznámky k predmetu informatika, no podobne je možné spracovať ľubovoľný predmet. Pekné ukážky možno nájsť napríklad na internetových stránkach <http://jurajsabol.sk> (úžasne spracova-

ná slovenčina), <http://ucimeprezivot.spaces.live.com> (všeobecne o učení toho, čo naozaj treba pre život). A vďaka službám ako *Microsoft Windows Live* (<http://windowslive.com>) nie je ani nutné mať hlbšie znalosti o tvorbe webových stránok.

Na záver by som rád zdôraznil, že ak nebudete aj sami skúšať (niekedy aj systémom pokus-omyl), iba ťažko budete v tejto oblasti napredovať. Želám vám veľa úspechov, ale aj zopár neúspechov, aby ste vždy mali na čom pracovať!

× Tibor REPČEK

Evanj. gymnázium J. Tranovského
Liptovský Mikuláš

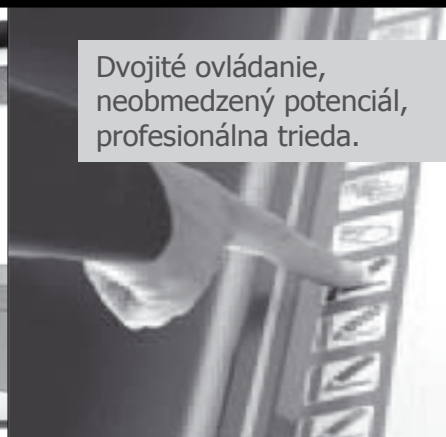
DOBRÁ ŠKOLA
je už aj na
Facebooku!

Pridajte sa k viac ako 600 fanúšikom!

- Budete ako prví vedieť o všetkom, čo sa týka DOBREJ ŠKOLY.
- Spoznáte kolegov s vašou „krvnou skupinou“.
- Dáte svetu najavo, že na Slovensku je ešte stále veľa učiteľov, ktorým nie je jedno, čo sa deje v našich školách.
- Morálne tým podporíte tvorcov a spolupracovníkov DOBREJ ŠKOLY.

HITACHI STARBOARD FX DUO 77" (uhlopriečka 196 cm)

Dvojité ovládanie,
neobmedzený potenciál,
profesionálna trieda.

Koľko žiakov môže ovládať našu tabuľu? Každý, kto má so sebou čo len jeden prst!

Koľkých žiakov osvetľuje náš projektor pri práci? Ani jedného. Iba pracovnú plochu tabule!

Tabuľa sa ovláda ľahko a presne – bez tieňov a stresu!
Pri ovládaní prstom môže pracovať spoločne aj viac osôb
(píšu dvaja súčasne).

118 x 158 cm – uhlopriečka 196 cm,
USB, softvér v slov. jazyku

5-ročná záruka!

Akciová cena pre DOBRÚ ŠKOLU
(spolu so softvérom): **1 899,- € s DPH**

Možnosť fakturovať ako bežný výdavok (do 1 700,- €)

HITACHI ED A101

DISTRIBÚTOR pre SR:

IVEKO, s. r. o., Tehelná 18, 920 01 HLOHOVEC
033/7301927, 0910/391566, 0911/133899, iveko@zmail.sk

www.interaktivnatabula.sk/ds

Projektor HITACHI ED A101

s extra krátkou projekčnou vzdialenosťou
Dokonalá dvojica pre interakt. vyučovanie
2000 lumen, 1024 x 768

Cena: **1 599,- € s DPH**

3-ročná záruka
aj na lampu!

Polemika

Rodičia vynechaní z reformnej hry

Začiatok roka býva pre rodičov **Z**budúcich prváčikov náročný. Vyberajú pre svoje deti vhodnú základnú školu. Väčšina rodičov hľadá takú, v ktorej sa ich potomkovia nielen veľa naučia, ale kde sa budú i príjemne cítiť, budú v bezpečí a kde ich budú viesť k rovnakým hodnotám, aké si cení ich vlastná rodina. Výber školy nie je jednoduchý, pretože rodičia nemajú dostatok informácií na správne rozhodnutie.

Jedným z cieľov reformy vzdelávania malo byť sprehľadnenie spletitých školských štruktúr, aby sa rodičia v ponuke škôl ľahšie orientovali. V druhom roku reformy malo byť pre nich oveľa jednoduchšie zistiť, aké má škola, o ktorú majú záujem, vzdelávacie výsledky v porovnaní s ostatnými školami, v čom sú jej silné a v čom jej problémové stránky, a či v porovnaní s predchádzajúcim obdobím napreduje alebo stagnuje. Súčasťou školského vzdelávacieho programu mali byť nielen učebné osnovy jednotlivých predmetov, ale aj plán rozvoja školy s jasnými cieľmi, kritériami ich plnenia a s ukazovateľmi ďalšieho vývoja. V takom prípade by rodičom stačilo nahliadnuť do školského programu a hneď by im bolo jasnejšie, akým smerom sa škola uberá. Nový školský zákon bol však prijatý v podobe, ktorá takúto intímnu otvorenosť od škôl nevyžaduje a tým pádom rodičov z reformnej hry celkom vynecháva.

Jedným z cieľov reformy vzdelávania malo byť sprehľadnenie spletitých školských štruktúr, aby sa rodičia v ponuke škôl ľahšie orientovali.

Rodičia na vedľajšej koľaji

Reforma školstva nemala byť iba o škrtaní prehustených učebných osnov a o príplatkoch pre učiteľov, ktorí sa ďalej vzdelávajú. To je hrubá vulgarizácia pôvodných reformných zámerov, ktoré boli oklieštené do tejto absurdnej podoby. Reforma školstva, po ktorej roky volali nielen odborníci, ale i progresívni učitelia, mala mať

Ilustr. Foto: Štefan Kolářik

hlbší a komplexnejší záber. Mala odstrániť nefunkčné väzby vo vnútri skostnateného, centrálnne regulovaného vzdelávacieho systému a zmeniť školy na slobodné, otvorené, samostatne sa rozhodujúce a za svoj rozvoj plne zodpovedné vzdelávacie inštitúcie. V tomto zmysle mala byť reforma školstva aj o posilnení postavenia rodičov ako rovnocenných partnerov školy a o sprehľadnení ich vzájomných komunikačných kanálov.

Rodičia sú najdôležitejšími klientmi základných škôl, preto by práve oni mali mať čo najpodrobnejšie informácie o prostredí, do ktorého zverujú svojich potomkov. Pri zavedení normatívneho financovania škôl, v ktorom školy dostávajú peniaze „na žiaka“, sa automaticky predpokladalo, že

sa táto požiadavka stane časom úplnou samozrejmosťou. Dodnes to tak nie je. Rodičia majú síce možnosť slobodne si vybrať pre svoje deti školu a v prípade nespokojnosti ju aj kedykoľvek zmeniť, nemajú však k dispozícii žiadne možnosti získať potrebné informácie o škole, o ktorú majú záujem. Dozvedia sa iba všeobecné údaje, napr. aké predmety sa v škole učia, ktoré cudzie jazyky, či má škola vlastnú telocvičňu, prípadne koľko úspešných olympionikov vyprodukovala vo fyzike či dejepise. Nič sa však nedozvedia o celkovej atmosfére školy, o každodennej vzdelávacej rutine, o preferovaných pedagogických metódach učiteľov, alebo o prípadoch šikany a spôsoboch jej riešenia. Detaily, ktoré ich najviac zaujímajú, ostávajú pred rodičmi naďalej skryté a ani Mikolajova reforma na tom nič nezmenila. Naopak, aj tento rok prebieha zápis prváčikov na školách v „opačnom garde“ ako by velila logika vecí. Od budúceho žiacka sa očakáva, že preukáže školskú zrelosť, od rodiča, že v dotazníku odhalí rodinné zázemie. Akoby si škola vyberala žiakov, a nie naopak.

Bez šance zorientovať sa

Akú majú vlastne rodičia šancu zorientovať sa v ponuke základných škôl? Podľa akých kritérií a na základe akých údajov si spomedzi škôl vyberajú tú „svoju“? Realita je taká, že napriek spustenej reforme je pre nich aj naďalej jediným „zaručeným“ kompasom v rozhodovaní „agentúra JPP – jedna pani povedala“. Rodičia pred zápisom oslovujú svojich blízkych, priateľov a známych a pýtajú sa ich, aké majú so školami skúsenosti. Na základe osobných príbehov potom uvažujú, ktorá zo škôl bude vhodná aj pre ich potomka. Na tomto postupe je zaujímavá skutočnosť, že málokedy pátajú po tom, či má škola plný počet kvalifi-

kovaných učiteľov alebo akou technikou má vybavenú počítačovú miestnosť. Oveľa viac ich zaujíma, ako sa učitelia k žiakom správajú, aké nároky na nich kladú, v akej miere ich zaťažujú domácimi úlohami, akým spôsobom ich nielen hodnotia, ale najmä motivujú k výkonu, ako zvyknú riešiť žiacke prehrešky. Rodičia kladú celkom jednoduché a ľudsky pochopiteľné otázky. Reforma školstva, ktorú pred dvoma rokmi odštartovalo ministerstvo, však neponúka žiadne nové možnosti na objektívne a transparentné odpovede.

Podľa ministrovej mediálnej rétoriky mala reforma priniesť školám viac slobody, učiteľom viac samostatnosti a žiakom zlepšenie atmosféry v triedach a skvalitnenie výučby. Nič z toho sa však ani po dvoch rokoch nedá objektívne zhodnotiť. Ministerstvo školstva si totiž na vyhodnocovanie reformných výsledkov nepripravilo žiadne relevantné nástroje spätnej väzby. Školy majú učiť po „novom“, Štátna školská inšpekcia ich však naďalej kontroluje „po starom“. Je absurdné, že rezort školstva sa týmto nedostatkom začal zaoberať až rok po prijatí reformnej legislatívy, ktorá zaviedla do škôl nový vzdelávací obsah. V rámci tzv. národného projektu *Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy*, ktorého riešiteľom je Štátna

Ilustr. foto: Štefan Kollárik

školská inšpekcia, sa začnú až v tomto roku vytvárať štandardy a indikátory hodnotenia kvality škôl. Hotové by mali byť do roku 2013, dovtedy budú inšpektori hodnotiť školy zrejme iba intuitívne.

Absentuje hodnotenie

Oficiálne údaje o kvalite škôl, ktoré sú verejnosti dostupné, sú teda úboho skromné. Rodič si môže prelistovať už spomenutý strohý školský vzdelávací program, ktorý sa však týka iba „reformných ročníkov“, nie školy ako komplexného celku, alebo môže siahnuť po výročnej správe školy. Tá však býva spravidla iba formálnou „výkladnou skriňou“ školských úspechov, nie pravdivým obrazom jej každodenného úsilia o prekonávanie kríz. Ak sa chce rodič dozvedieť niečo viac o kvalite vzdelávania na vybranej škole, musí si vyhľadať jej výsledky v rebríčku úspešnosti v každoročnom celoplošnom testovaní deviatakov. Tie však hovoria iba o tom, na koľko percent zvládli žiaci jedného ročníka v istej chvíli jeden test z dvoch kľúčových predmetov – z materinského jazyka a literatúry a z matematiky. Nevrávia nič o tom, ako konkrétna škola s deťmi počas deviatich rokov pracovala, či rozvíjala ich potenciál, alebo či sú jej absolventi úspešní napriek tomu, že chodili práve do tej či onej školy.

Ak nepočítame možnosť využiť Deň otvorených dverí, ktorý dnes ponúkajú rodičom prakticky všetky školy z vlastnej iniciatívy, tak sme s výpočtom možností, ako môže rodič získať informácie o školách, skončili. Komplexné hodnotenie škôl pozostávajúce nielen z externého hodnotenia školskými inšpektormi, ale aj z rovnocenného interného hodnotenia špecifických školských štruktúr a procesov, je na Slovensku stále v nedohľadne. A to je v druhom roku školskej reformy, ktorá nielenže sľubuje dramatické zlepšenie stavu našich základných škôl, ale navonok i podčiarkuje dôležitosť slobodného výberu vzdelávacej cesty, žalosný výsledok.

× Zuzana HUMAJOVÁ-ZIMENOVÁ
analytička Konzervatívneho inštitútu
M. R. Štefánika

Článok bol pôvodne uverejnený
v *Konzervatívnych listoch* 1/2010
(www.konzervativizmus.sk/section.php?klisty)

Rodičia kladú celkom jednoduché a ľudsky pochopiteľné otázky.

Reforma školstva, ktorú pred dvoma rokmi odštartovalo ministerstvo, však neponúka žiadne nové možnosti na objektívne a transparentné odpovede.

Jan Amos Komenský Orbis Sensualium Pictus

Heslo „škola“

Škola jest dílna, kde se mladistvé duše ctnosti vyučují a dělí se na třídy. Učitel sedí na učitelské stoličce, žáci v lavicích. On učí, ti to se učí. Něco se jim zapisuje křídou na tabuli. Někteří z nich sedí u stolu a píšou. On opravuje chyby. Někteří stojí a odříkávají, čemu se z paměti naučili. Někteří rozprávějí a chovají se svévolně a nedbale. Ti se trestají prutem a metlou.

Ako chcú firmy zmeniť školy?

Týždenník *TREND* zorganizoval 9. marca v Bratislave konferenciu pod názvom „Ako chcú firmy zmeniť školy“. Celodenný maratón 21 vystúpení zástupcov popredných slovenských firiem bol zaujímavým a inšpirujúcim počúvaním. Vyvolal však aj niekoľko otázok.

Čo je (a čo nie je) CSR?

Ústrednou témou podujatia bola **spoločenská zodpovednosť firiem** (bežne označovaná skratkou CSR – corporate social responsibility). U nás sa v tejto súvislosti hovorí aj o sociálnej zodpovednosti podnikov či, jednoducho, o zodpovednom podnikaní. Čoraz viac spoločností si uvedomuje, že je dôležité podnikáť tak, aby z činnosti firmy mali prospech nielen jej majitelia a zamestnanci, ale aj širšia komunita, v ktorej spoločnosť pôsobí. Podpora vzdelávania pritom celosvetovo patrí medzi pomerne časté formy uskutocňovania CSR v praxi. Práve tento aspekt CSR mali účastníkom konferencie osvetliť pozvaní hostia – predstavitelia podnikov, ktoré majú za sebou úspešné projekty v tejto oblasti.

Pri všetkej úcte k vysokým sumám, ktoré firmy vkladajú do rôznych spoločných projektov so školami, učiteľmi či študentmi, nebolo možné prehliadnuť fakt, že **hlavnou motiváciou väčšiny prezentovaných projektov bol headhunting („lov na potenciálnych zamestnancov“)** alebo snaha „kúpiť“ si riešenia odborných či technologických problémov za „akademické“ ceny (nižšie ako na voľnom trhu). Takýto postup firiem je pochopiteľný a legitímny. Nepopierateľný je

Foto: Vladimír Burjan

aj fakt, že vo väčšine prípadov z takejto vzájomnej spolupráce profituje aj príslušná škola či aspoň niektorí jej zamestnanci alebo študenti. Otázkou však zostáva, či takéto aktivity (hradené aj z marketingových rozpočtov firiem) spadajú do rámca CSR aktivít.

Firmy sa zaujímajú najmä o vysoké školy

Z uvedeného vyplýva aj ďalší fakt, ktorý bol na konferencii markantný: **väčšina spoločností orientuje svoje CSR aktivity na vysoké školy**. Má to logiku: získavať budúcich zamestnancov na strednej či základnej škole je ešte priskoro a zapojiť mladších žiakov do riešenia reálnych úloh v rámci výskumného či výrobného programu firmy je takmer nemožné (snáď s výnimkou externej spolupráce IT firiem so šikovnými stredoškólakmi). A tak sa projekty orientované na stredné školy objavujú v CSR portfóliách firiem iba vtedy, ak stredoškóľáci tvoria zaujímavý segment potenciálnych klientov (mobilní operátori, banky, ...). Opäť by sa však potom malo hovoriť skôr o premyslenom marketingu a nepriamych reklamných aktivitách než o spoločenskej zodpovednosti.

Chcú firmy zmeniť školy? A mali by?

Hoci názov konferencie naznačoval, že reč bude o zmenách školského systému iniciovaných potrebami praxe, príspevky na túto tému boli ojedinelé a skôr sa týkali zavádzania zmien na konkrétnych školách či študijných odboroch než v školstve ako celku. V tejto súvislosti sa však prirodzene vynárajú viaceré zásadné otázky: **majú sa vôbec firmy samotné aktívne usilovať o zmeny v systéme vzdelávania? Je to ich úlohou? Je vôbec v ich silách dosiahnuť reálne systémové zmeny?**

Niet pochýb o tom, že podnikateľská sféra a vzdelávanie nemôžu fungovať úplne „mimobežne“ a vzájomne sa

ignorovať. Otázkou však ostáva, kto by mal na seba prevziať úlohu „vyladovača“ potrieb a cieľov oboch strán. Hrozí totiž nebezpečenstvo, že ak sa tejto úlohy ujme ten z oboch partnerov, ktorý je ekonomicky a politicky výrazne silnejší (t. j. firmy), výsledok bude nevyvážený a môže viesť k opačným extrémom. Tým sa dostávame k ďalšej

Foto: Vladimír Burjan

Ing. Miroslav TRNKA, generálny riaditeľ firmy ESET, podnikateľ roka 2006

vážnej otázke, ktorú konferencia pripomenula: **do akej miery sa majú dnešné školy prispôbovať požiadavkám praxe, trhu, výrobné sféry, podnikov?** Po dlhom období akademizmu a úplnej odtrhnutosti od života totiž postupne silnie nebezpečenstvo opačného extrém: že totiž školy celkom rezignujú na svoje nezastupiteľné úlohy v oblasti všeobecného vzdelania a kultúrneho formovania mladých ľudí a zmenia sa na tréningové centrá produkujúce na objednávku firiem vhodne predpripravenú pracovnú silu. Áno, vzdelávanie má byť prípravou na život. Ibaže človek nie je v živote iba zamestnancom. Je aj rodičom, partnerom, občanom, voličom, nositeľom a pokračovateľom istej kultúrnej tradície... Škola by preto mala pripravovať mladých ľudí na všetky tieto roly.

Konferencia vyvolala množstvo otázok. Aj to je však dôkazom, že jej organizátori z týždenníka *TREND* odvedli dobrú prácu.

× Vladimír BURJAN
EXAM testing, Bratislava

Predpony síce sypú z rukáva, ale pokojne napíšu „dyslokácia”

Reakcia

S radosťou som si prečítala príspevok Beáty Uhliarikovej v DOBREJ ŠKOLE č. 4. Podobne ako ona, aj ja sa často zamýšľam nad reformou školstva, hlavne v slovenskom jazyku, ktorý učím 23 rokov na základných školách.

Zastávam podobný názor: prečo si má žiak pamätať podrobné životopisné údaje spisovateľa? Nie je rozumnejšie žiaka naučiť a usmerniť, kde takéto informácie nájde? Existujú encyklopédie, internet. Je tiež pravda, že žiaci majú slabé čitateľské zručnosti. Ešte aj v 8. a 9. ročníku majú problém prečítať súvisle text. Ako môže žiak vedieť, o čom čítal, keď textu nerozumie, alebo je sústredený na to, ako ho prečíta? Preto radšej namiesto biflovania životopisných údajov, ktoré si žiak možno pamätá na danej hodine a na ďalšej ich zabudne, venujme čas čítaniu na hodinách. Veď vieme, že doma mládež po knihe nesiahne, snáď až na výnimky.

Slovenská gramatika – písanie i/y – tiež súvisí s čítaním. Keďže žiaci nečítajú, nemajú vizuálne zapamätané

jednotlivé slová či výrazy.

Teraz niečo z vlastnej skúsenosti. V 8. ročníku ZŠ (ešte podľa starých učebníc) je téma *Medzinárodný rýchlik slov* – učivo zamerané na pravopis cudzích slov, cudzie predpony a prípony. Nejednen žiak je schopný všetky predpony vysypať ako z rukáva, ale slovo „dysfunkcia” napíše s „i” a slovo „dislokácia” s „y”. Preto sa pri tomto učive snažím čo najviac využívať *Slovník cu-*

družstva z hry alebo
dislokácia rozloženie, roz-
kých vrstiev; poruch
lohy orgánu alebo je
dislokácia zmena polohy
dismembrácia rozdroben
disociácia rozštiepenie, r

dzích slov. Do našej slovnej zásoby prichádzajú nové slová, tomu sa neubrátime – veď rozvoj vedy a techniky napreduje. A tým vznikajú aj problémy s pravopisom. Práca so slovníkmi sa mi osvedčila – žiaci ju majú radi. Naj-

mä ak dostávajú cvičenia, v ktorých majú nájsť chyby, alebo doplniť chýbajúce písmená i, í, y, ý. V slovníku dané slová vyhľadajú a zapisujú ich správne. Pri práci so slovníkom možno žiakom zadávať aj iné úlohy. Napríklad vyhľadať pri danom slove aj iné informácie, ktoré sú v slovníku uvedené.

Súhlasím aj s názorom, že v súčasnej dobe je osobnosť učiteľa akosi v úzadí a jeho práca je spoločnosťou nedocenená. Pritom pedagóg nielen učí, ale aj úraduje, pripravuje súťaže a robí mnohé iné aktivity. Rodičia o spoluprácu so školou nemajú záujem, často sa dlhší čas nezaujímajú o to, ako sa ich dieťa v škole správa. V školách stúpa agresivita žiakov a učiteľ je často na všetko sám.

Dúfam, že pre nás učiteľov nezačne platiť „obrátené” príslovie: *Aká pláca, taká práca*. To hádam na Slovensku nikto nechce, aby naša mladá generácia bola nevzdelaná...

✕ Mária ANDREJČÁKOVÁ
Základná škola Kysak

Zasurfujte si!

☞ <http://mozgovna.pravda.sk>

Videozáznamy prednášok, ktoré predniesli renomovaní slovenskí vedci a odborníci v rámci letnej *Detskej univerzity*. Nájdete tu na témy Prečo človek musí piť, Prečo zvieratá klamú, Ako vzniká počítačová hra...

☞ www.equark.sk

Portál pre popularizáciu vedy na Slovensku. Nájdete tu pekne spracované popularizačné články z takých oblastí ako chémia, matematika, dizajn, ekonómia, astronómia, medicína, biológia, technika, história...

☞ www.osobnosti.sk

Životopisy a informačne bohaté texty o významných osobnostiach vedeckého, kultúrneho, politického života.

☞ <http://content.gopas.cz/11pwp1demoSK/11pwp1/index.htm>

E-learningový interaktívny kurz na tvorbu prezentácií v Power Pointe. Pekne členený a naozaj interaktívny.

☞ www.hlavolamy.sk

Ak hľadáte zaujímavé hádanky a hlavolamy na motiváciu žiakov, tu ich nájdete neúrekom. Logické, matematické, fyzikálne, optické, obrazové, zápalkové, písmenkové... Dokonca aj s videonávodmi.

☞ <http://dsedlackova1955.spaces.live.com/>

Blog stredoškolskej učiteľky chémie a matematiky zo športového gymnázia v Trnave. Nájdete tu zaujímavé linky na ďalšie chemické a matematické stránky.

☞ www.workaholic.bloguje.cz

Blog Lukáša Bajera, učiteľa českého jazaka a angličtiny z Brna. Rád aplikuje manažérske metódy na prácu učiteľa a zaujímavo o tom píše: time management, metóda GTD, myšlienkové mapy, Dalton, kreativita...

Poznáte zaujímavé internetové stránky vhodné pre učiteľov? Podelte sa o ne s kolegami. Pošlite nám tipy!

Školstvo a vzdelávanie vo volebných programoch politických strán (1. časť)

Kedže nás 12. júna 2010 čakajú dôležité parlamentné voľby, rozhodli sme sa predstaviť čitateľom DOBREJ ŠKOLY volebné programy niektorých politických strán. Presnejšie tie časti týchto dokumentov, v ktorých strany prezentujú svoje zábery v oblasti školstva a vzdelávania. V 1. časti nášho trojdielneho seriálu dostali priestor strany SaS a ĽS-HZDS.

Vzdelanie na Slovensku ešte stále nie je jednotne chápané ako statok, ktorý niekto poskytuje, niekto prijíma a niekto zaň platí. Základné vzdelanie, nadobúdané v rámci povinnej školskej dochádzky, je verejným statkom, prispieva k rozvoju spoločnosti a táto z neho profituje. Preto je tiež financované z verejných zdrojov. Vzdelanie nad rámec povinnej školskej dochádzky je však statkom osobným. Jeho vlastníkom ho môže slobodne využívať v ktorejkoľvek krajine a v akomkoľvek odvetví. Aj z tohto vzdelania spoločnosť profituje a mala by sa spolupodieľať na jeho financovaní, avšak v partnerstve so študentom, ktorý si získavaním kvalifikácie zlepšuje v prvom rade kvalitu svojho vlastného budúceho života. Stredné školstvo produkujúce množstvo nedostatočne kvalifikovanej pracovnej sily pre slovenský trh je jedným z najvážnejších problémov vo vzdelávaní.

73. bod programu

Reforma školského systému síce priniesla zlepšenia najmä v oblasti zväčšeného priestoru pre prácu jednotlivých škôl na zostavovaní vlastných školských vzdelávacích programov, no neodstránila množstvo legislatívnych

prvkov, ktoré naďalej významne a zbytočne obmedzujú fungovanie škôl. Zároveň sú v rámci nekonceptných a chaotických krokov prijímané stále nové kontraproduktívne normy.

SaS navrhuje:

- Ponechať rozhodovanie o platoch výhradne na zriaďovateľovi, na základe návrhu vedenia školy.
- Zrušiť podmienku pedagogického vzdelania pre pozície riaditeľov škôl a umožniť tak obsadenie týchto postov manažérsky zdatnými pracovníkmi.
- Zjednotiť legislatívne normy platné pre školy tak, aby platili rovnaké pravidlá pre všetky školy daného typu bez ohľadu na to, kto je ich zriaďovateľom.

Zabezpečíme tým zvýšenie konkurencie vo vzdelávaní a zefektívnenie a skvalitnenie práce škôl. Zvýšime zodpovednosť zriaďovateľov za pedagogickú kvalitu školy a jej hospodárenie. Zároveň umožníme kvalitnejší manažment škôl.

74. bod programu

Prístup štátu k metodike a didaktike na školách sa od druhej polovice minulého storočia mení iba veľmi pomaly. Stále je uprednostňovaný systém, v ktorom všetky školy uniformne sledujú tie isté postupy, učia z tých istých kníh a postupujú podľa jednotnej metodológie. Ignorujú tak výsledky modernej pedagogiky a výrazne obmedzujú rozvoj vzdelávania na Slovensku. Náboženstvo ako povinne voliteľný predmet zase narúša status Slovenska ako sekulárneho štátu.

SaS navrhuje:

- Ponechať na konkrétnej škole, akým metódami bude vo svojom školskom vzdelávacom programe viesť žiakov v ich vzdelávaní. Po-

vinnosť súladu Školského vzdelávacieho programu so Štátnym vzdelávacím programom ostane nezmenená.

- Dať základným školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonných štandardov pre príslušné vekové skupiny, pričom školy budú povinné mať priebežný prehľad o prograse svojich žiakov vo všetkých oblastiach a monitorovať ich úroveň v 3., 6. a 9. roku školskej dochádzky prostredníctvom jednotných a štandardizovaných testov. Štát bude mať možnosť naďalej školy kontrolovať prostredníctvom inšpekcií.
- Dať stredným a vysokým školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonných štandardov bez obmedzenia.
- Dať školám slobodu vo výbere učebníc. Ministerstvo školstva bude viesť verejný zoznam učebníc, ktorých používanie je v súlade so Štátnym vzdelávacím programom.
- Vyňať vyučovanie náboženstva zo zoznamu povinne voliteľných predmetov a v rámci odluky cirkví od štátu dať školám možnosť slobodného výberu svetonázorového zamerania. Školy budú mať naďalej možnosť zaradiť náboženstvo do svojich školských vzdelávacích programov ako voliteľný predmet.

Zabezpečíme tým pluralitu a konkurenciu medzi školami, vedúcu k zvýšeniu kvality školstva cestou zavádzania nových didaktických postupov. Dáme tiež rodičom možnosť zabezpečiť pre svoje deti také vzdelanie, aké pokladajú za vhodné, pričom nebude zvýhodňovaná žiadna svetonázorová doktrína a nebude znevýhodňovaný žiadny zriaďovateľ školy.

75. bod programu

Dnešný systém financovania škôl, školských a výchovno-vzdelávacích zariadení je neadresný, neprehľadný a zbytočne komplikovaný. Rodičia a študenti necítia k týmto prostriedkom žiadny vzťah. Dôsledkom je občianska nevôľa k vyvolaniu zmien v školstve, spoločenské znevažovanie učiteľského stavu, pedagogických a odborných zamestnancov a najmä nekvalitne vzdelaná populácia mladých ľudí.

SaS navrhuje:

- Financovať všetky školy prostredníctvom systému normatívov, ako jediných príspevkov zo štátneho rozpočtu určených na vzdelávanie, pričom nositeľom normatívu bude dieťa/študent, normatív bude mať formu vzdelávacieho poukazu.
- Stanoviť normatív na dieťa navštevujúce základnú školu alebo školské zariadenie tak, aby pokrýval prevádzku bežnej školy alebo školského zariadenia v plnom rozsahu.
- Vytvoriť garantovanú sieť základných škôl a školských zariadení, ktoré nebudú oprávnené vyberať školné od rodičov.
- Vytvoriť kategorizáciu normatívov pre študijné odbory stredných škôl a stanoviť výšku normatívu pre každú kategóriu osobitne, pričom výška normatívu bude stanovená tak, aby pokrývala prevádzku bežnej školy prí-

- slušnej kategórie v plnom rozsahu.
- Vytvoriť systém akreditácie stredných škôl do kategórií normatívov.
- Vytvoriť kategorizáciu normatívov pre študijné odbory vysokých škôl a stanoviť výšku normatívu pre každú kategóriu osobitne, pričom výška normatívu bude stanovená tak, aby pokrývala väčšiu časť prevádzky bežnej vysokej školy príslušnej kategórie.
- Oddeliť financovanie vzdelávania na vysokých školách od financovania výskumu na týchto školách a vytvoriť transparentný a nekorupčný grantový systém na financovanie výskumu.
- Umožniť školám, okrem základných škôl garantovanej siete a štátnych stredných škôl, vyberanie školného.

- Dať školám úplnú slobodu v nakladaní s príjmami z hospodárskej, či akejkoľvek inej činnosti podľa vlastného uváženia.
- Vytvoriť systém autoevaluácie a externého hodnotenia kvality (EHK) slovenských škôl všetkých stupňov. Raz ročne ho vypracuje nezávislá akreditovaná inštitúcia.

Urobíme tým systém financovania škôl adresným, keďže disponentmi normatívu sa stanú v plnej miere deti, žiaci, študenti a ich zákonní zástupcovia. Transparentným porovnávaním vzdelávacích inštitúcií (pokiaľ ide o pomer kvalita/cena) sa vytvorí systém ich vzájomnej súťaživosti, ktorý povedie k zvyšovaniu kvality vzdelávania.

Poznámka:

Vzhľadom na priestorové obmedzenie boli z textu vypustené viaceré poznámky. Plné znenie volebného programu strany Sloboda a solidarita si môžete stiahnuť zo stránky www.strana-sas.sk.

Typ škôl	Povinná šk. dochádzka	Existencia garant. siete	Forma normatívu	Čo bude uhradené z normatívu?
materské školy	nie *)	nie	rovnaký pre všetky školy	väčšia časť nákladov potrebných pre vzdelávanie dieťaťa
základné školy	áno	áno	rovnaký pre všetky školy **)	náklady bežnej školy v plnom rozsahu
stredné školy	nie	nie	kategorizácia podľa odborov	náklady bežnej školy v plnom rozsahu
vysoké školy	nie	nie	kategorizácia podľa odborov	väčšia časť nákladov potrebných pre vzdelávanie študenta

*) Pre deti zo sociálne odkázaných spoločností (SOS) bude platiť povinná školská dochádzka od 4 rokov života.

**) Pre deti zo SOS bude platiť povinnosť školskej dochádzky od 4 rokov života.

Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko

Kvalitné vzdelanie pre budúcnosť národa

Jedným z prioritných bodov vo Volebnom programe Ľudovej strany -Hnutia za demokratické Slovensko je zavedenie poukazov v hodnote 100 eur na nákup základných školských pomôcok pre tých žiakov, ktorí nastupujú do prvého ročníka základných škôl. Túto poukážku by mali dostať pri zápise na príslušnú školu. Návrh Ľudovej strany - HZDS sa vzťahuje na všetkých prváčikov, a preto je v uvedenej podobe systémový a adresný. V tejto súvislosti strana nezabúda ani na to, akú dôležitú úlohu v takto ponímanom procese má učiteľ, jeho postavenie v spoločnosti a jeho finančné zabezpečenie, a preto prehodnotí jeho odmeňovanie pravidelnou valorizáciou tarifných plátov vo väzbe na zákon o pedagogických zamestnancoch.

Volebný program LS – HZDS pre oblasť školstva, mládeže a športu v tézach:

1. Zavedieme poukážku pre žiakov prvého ročníka v hodnote 100 EUR, ktorú dostanú rodičia žiakov na zakúpenie učebných pomôcok na začiatku školského roka.
  2. Novelou zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch zavedieme lepšie odmeňovanie učiteľov v regionálnom školstve.
  3. Zvýšenú pozornosť budeme venovať obsahovému zameraniu štúdia na školách, rozvoju finančnej, právnej a podnikateľskej gramotnosti žiakov a študentov.
  4. Vytvoríme špecializovanú grantovú schému na podporu infraštruktúry organizácií pracujúcich s deťmi a mládežou, prehodnotíme a zmodernizujeme systém voľno časových a mimoškolských aktivít.
  5. Sme za zriadenie internátnych škôl pre rómske deti, ktoré žijú v málo podnetnom prostredí so zámerom zvýšenia ich vzdelanostnej úrovne a predpokladov pre uplatnenie sa na trhu práce.
  6. Prepojíme národnú sústavu kvalifikácií s požiadavkami celoživotného vzdelávania vytvorením kreditového systému v odbornom vzdelávaní a príprave.
  7. Pripravíme nový zákon o vysokých školách, ktorý bude zohľadňovať priority európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru
8. a zvýši úroveň vysokoškolského vzdelávania na Slovensku.
  8. Vytvoríme výskumnú infraštruktúru podporou regionálnych výskumných a inovačných centier, vrátane prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe.
  9. Zavedieme ucelený systém podpory vzdelávania detí našich krajanov, ktorí žijú v zahraničí, vrátane zabezpečenia slovenských učebníc, kníh a časopisov a zvýšime povedomie národnej hrdosti v spoločnom európskom priestore.
  10. Vypracujeme koncepciu podpory a rozvoja telesnej výchovy a športu na školách, s cieľom umožniť čo najväčšiemu počtu žiakov a mládeže venovať sa športovým aktivitám pod odborným vedením. Presadíme nový zákon o športe a zvýšenie finančných prostriedkov pre túto oblasť.

Foto: archív LS-HZDS

× Jozef HABÁNIK
podpredseda ĽS-HZDS
a štátny tajomník MŠ SR

Politici o vzdelávaní

☛ Keby som mal menovať tri priority našej vlády, boli by to vzdelávanie, vzdelávanie a vzdelávanie.

TONY BLAIR

☛ Žiadna krajina nemôže byť v modernom svete prvá v biznise, ak je druhá vo vzdelávaní.

GORDON BROWN

☛ Skutočné zlepšenie kvality našich škôl nedosiahneme iba tým, že budeme do nich viac investovať. Musíme od nich aj viac očakávať.

GEORGE W. BUSH ST.

☛ Zvolenie za prezidenta má aj svoje výhody. Deň po tom, ako ma zvolili, boli moje stredoškolské známky prehlásené za prísne tajné.

RONALD REAGAN

☛ Nič nie je nespravodlivejšie ako to, keď jednáme úplne rovnako s celkom rozdielnymi ľuďmi.

THOMAS JEFFERSON

☛ Kým budeme generálom platiť viac ako učiteľom, nebude na svete mier.

JAN MASARYK

Poznáme víťazov súťaže Moderných učiteľov

Súťaž v oblasti projektového vyučovania (PV) vyhlásila už po štvrtýkrát spoločnosť *Microsoft Slovakia* v rámci iniciatívy *Partnersi vo vzdelávaní* spolu s portálom *www.modernyucitel.net*. Jej cieľom je podporiť zavádzanie inovatívnych vyučovacích metód a využívanie informačných a komunikačných technológií vo výučbe. Podmienkou je, aby súťažné PV učiteľ realizoval so svojimi žiakmi.

Do troch súťažných kategórií prihlásili tento rok učitelia spolu 46 prác. Všetky ich pozorne preštudovali hodnotiace komisie tvorené spolupracovníkmi portálu *www.modernyucitel.net*. V každej kategórii ocenila porota tri práce a udelila tri mimoriadne ocenenia za inovatívnosť. Okrem toho spoločnosť *Lenovo* udelila výnimočné ocenenie za najinovatívnejšie PV.

Prvé miesta obsadili tento rok PaedDr. Gabriela Kapjorová, Mgr. Luboslav Galád a Ing. Mária Kotrusová. **Druhé miesta** patrili Mgr. Janke Fáberovej, Mgr. Adriane Kovalčíkovej, Mgr. Márii Jurinovej a PaedDr. Viere Hanuščinovej. **Tretie miesto** získali Mgr. Eva Ragalová, RNDr. Emil Válek PhD a Ing. Gabriela Perejdová. **Zvláštne ocenenie** bolo udelené Mgr. Marte Peterovej, Mgr. Eve Kolesárovej, PaedDr. Eve Hradiskej a Mgr. Ivane Mikulovej. **Zvláštna cena** firmy *Lenovo* za najinovatívnejšie PV putovala do rúk Ing. Lenky Jancikovej.

Tu sú dojmy niektorých ocenených:

PaedDr. Gabriela Kapjorová, ZŠ Trstená, 1. miesto v kategórii pre 1. – 4. ročník základných a špeciálnych škôl:

Do súťaže sa zapájam najmä preto, lebo chcem prezentovať nielen svoju prácu, ale predovšetkým prácu detí, ktoré vedia vytvoriť úžasné veci, keď sa im dá príležitosť. Každý úspech nás posúva ďalej, robí nás odvážnejšími a smelšími. Experimentujeme a skúšame pracovať na projektoch, ktoré sa nám predtým zdali nerealizovateľné. Ani projekt *Stroskotanecká televízia*, s ktorým sme uspeli, ešte nie je v ko-

nečnej podobe. Stále na ňom pracujeme a vymýšľame ďalšie aktivity.

Mgr. Luboslav Galád, ZŠ s MŠ Halič, 1. miesto v kategórii pre 5. – 9. ročník ZŠ, špeciálnych škôl a pre príslušné ročníky 8-ročných gymnázií:

Využil som možnosti ponúkané portálom *Moderný učiteľ* a zverejnil som tam materiál, ktorý by mohol inšpirovať aj iných kolegov. O portáli *www.modernyucitel.net* som sa dozvedel pred troma rokmi na Roadshow vo

A čo na ocenené práce a celú súťaž hovoria niektorí členovia poroty?

PaedDr. Lubica Steinerová, členka poroty v kategórii pre 1. – 4. ročník základných a špeciálnych škôl:

Úroveň, kvalita a pedagogický dosah PV pre I. stupeň ZŠ sa v tomto ročníku súťaže posunuli o riadny krok dopredu. Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovanom procese sa stalo pre mnohých našich kolegov samozrejmosťou. Práce, ktoré

Projektové vyučovanie Moderní učitelia - Innovative Teachers Network

Džinsy- Po stopách Levi Straussa

Obsah

- Prehľad projektu
- Plánovanie projektu
- Vzdelávacie aktivity
- Hodnotenie a štandardy
- Informácie o učiteľovi

Oblasť vzdelávania Anglický jazyk, nemecký jazyk, odevná tvorba, styling, propagačná a reklamná tvorba, aplikovaná informatika, projektové cvičenia

Veková skupina 16- 17 rokov, 2. ročník odevných škôl

Vzdelávacie ciele

- * nadobudnúť novú slovnú zásobu a precvičovať komunikačné zručnosti v cudzom jazyku
- * získať vedomosti o histórii a vývoji džínsov
- * získať teoretické a praktické zručnosti pri zhotovovaní nohavíc (džínsov)
- * prakticky vyhotovíť a upraviť módnou fotografiu
- * získať kľúčové kompetencie potrebné pre budúcu úspešnú adaptabilitu na pracovnom trhu (komunikačné, počítačové, interpersonálne, organizačné)

Popis projektu Počas polroka žiaci postupne na jednotlivých predmetoch ale i doma získavajú vedomosti o vývoji džínsov, získané informácie natáčajú na videokameru s využitím cudzieho jazyka, šijú džinsy, zhotovujú a upravujú módné fotografie. Jednotlivé výstupy sú zosúladené a na konci polroka predstavené na verejnej minishow.

Programy Adobe Photoshop, Internet, Pinnacle

Kľúčové slová anglický jazyk, nemecký jazyk, džinsy, módna fotografia, videofilm

Autori Lenka Janciková, SOŠ T. Vansovej 1054/45 Púchov, Slovensko

Späť Vpred Koniec

Screenshot: Lenka Janciková

Zvolene. Páči sa mi, že tu učiteľ môže nájsť nápady, dobre urobené prezentácie na vyučovacie hodiny, ale aj rozsiahlejšie námety na PV.

Ing. Gabriela Perejdová, SOŠ Nové Mesto nad Váhom, 3. miesto v kategórii pre stredné školy (všeobecno-vzdelávacie aj odborné predmety):

Uvítala som možnosť inšpirovať sa navzájom a vzájomne porovnávať kvalitu projektov. Je to zároveň výborná príležitosť predviesť prácu svojich žiakov. Je pre mňa tiež dôležité, že mám možnosť prezentovať svoju prácu pred inými kolegami, pre ktorých je práca učiteľa čosi viac než len zamestnaním. Ďakujem všetkým, ktorí súťaž organizujú a vážim si ich záujem o prácu nás – učiteľov.

sme hodnotili, dosvedčujú, že PV spĺňa požiadavky na moderné, efektívne vyučovanie. A čo je veľmi dôležité: žiakom aj pedagógom prináša radosť z práce.

PaedDr. Marta Kluvancová, členka poroty pre SŠ (všeobecno-vzdelávacie aj odborné predmety):

I keď počet PV prihlásených do súťaže narastá z roka na rok iba mierne, porota má stále ťažšiu úlohu pri výbere víťazných prác. Úroveň súťaže totiž neustále stúpa. Témy PV boli tento rok veľmi aktuálne a nápadité a nepochybne priťažlivé pre jednotlivé cieľové skupiny.

× Viera MARÍKOVÁ
P-MAT, n. o.

Prečítajte si

Vyučovanie ako dialóg

Dialóg je neoddeliteľnou súčasťou života každého človeka, učiteľa aj žiaka. Je potrebný pri hľadaní súladu v názoroch a postojoch. Je spoločným hľadaním pravdy. Dialógom riešime rozpory. Je cestou k hlbšiemu poznaniu pravdy a porozumeniu skutočnosti. Dialóg je prostriedok aktivizácie žiakov na vyučovaní. Je (či mohol by byť) dôležitým pracovným nástrojom učiteľa. Možno ho chápať v oveľa širšom zmysle než len ako komunikačný nástroj či vyučovaciu metódu. Umožňuje vzájomné otváranie sa človeka človeku, spoločné hľadanie, objavovanie, vzájomné obohacovanie sa.

Možno s týmito názormi niektorí učitelia nesúhlasia, najmä tzv. tradičné, autoritárske, dominantné typy. Prečo by sme mali so žiakmi viesť dialóg? Učiteľ má predovšetkým žiakom vysvetľovať výsledky a metódy vedeckého poznania, predkladať im logicky ucelené učivo a zariadiť, aby sa ho žiaci naučili. Nakoniec ich výsledky ohodnotí.

Takto by bolo možné schematicky opísať spôsob vyučovania používaný tradičným učiteľom, ktorý sa opiera o koncepciu „slovne-názorného“ vyučovania. Tá bola prevratná v 17. storočí, no pre súčasnú školu je takmer nepoužiteľná. Je charakteristická preceňovaním verbálnej stránky prenosu vedomostí, no chýba v nej proces vlastného hľadania a objavovania poznatkov. Žiakova samostatná myšlienková a praktická činnosť je nedocenená. Odovzdávanie hotových poznatkov vedie k nekritickému prijímaniu myšlienok a k absencii vlastného názoru. Prináša nebezpečenstvo ľahkej ovplyvniteľnosti a manipulovateľnosti autoritami rôzneho druhu. Napriek týmto vážnym následkom je takéto transmisívne vyučovanie stále na školách používané.

Ako by malo vyzeráť vzdelávanie v súčasnosti? Čo by malo byť jeho ob-

sahom? Aké kvality by mal mať vzdelaný človek v 21. storočí? Dnes sa už predpokladá a očakáva, že vzdelaný človek si nielen osvojil akýsi systém vedomostí a poznatkov, ale že zároveň chápe vzťahy medzi nimi a dokáže ich používať pri riešení nových úloh. A že má tiež schopnosť (a potrebu) ďalšieho sebavzdelávania. Moderné vzdelanie by malo zahŕňať aj osvojenie istých estetických a morálnych hodnôt

a vytváranie rôznych postojov k svetu, spoločnosti a k sebe samému. Dajú sa však takéto ciele dosiahnuť vyučováním, v ktorom absentuje dialóg?

Chápanie vyučovania ako dialógu vychádza z humanistickej koncepcie školy, pre ktorú je charakteristický tzv. konštruktivistický prístup. Významným momentom takto vnímaného vyučovania je podpora autonómie žiaka, podpora jeho učebnej aktivity a motivácia k učeniu a k zhodnocovaniu vlastných skúseností žiaka. Ukazuje sa, že dialóg najviac vystihuje podstatu učenia sa a v tomto zmysle aj podstatu spôsobu výučby učiteľa, ktorý sa snaží čo najlepšie ovplyvniť učenie sa žiakov.

Dialóg je náročný proces a o dialógu vo vyučovaní to platí o to viac. Učiteľ naň preto musí byť dobre pripravený, a to nielen znalosťou systému vedeckého poznania a metód práce v da-

nej oblasti, ale aj vlastnými životnými a odbornými skúsenosťami a potrebnými učiteľskými kompetenciami.

Čím sú do dialógu vyzbrojení žiaci? Majú silnú potrebu poznávať svet. Ich skúsenosti sú veľmi osobné a intenzívne, založené na individuálnej alebo skupinovej praxi. Pasívne prijímanie poznatkov od učiteľov bez prítomnosti aktívneho dialógu môže mať (a často naozaj má) za následok „izolovanosť“ jednotlivých poznatkov, ktoré si žiak nevie zaradiť do existujúcich myšlienkových štruktúr. Takéto poznatky sú potom nepoužiteľné v aktívnej myšlienkovvej či praktickej činnosti. Vo vedomí žiakov tak potom často existujú protichodné poznatky bez toho, aby vyvolávali pochybnosti či ďalšie otázky.

Užitočným pomocníkom učiteľov pri zavádzaní dialógu do vyučovania môže byť kniha *Vyučování jako dialog* autorov Zdenka Kolára a Renaty Šikulovej, ktorú vydalo vydavateľstvo Grada v roku 2007. Je síce napísaná z pohľadu českého školstva, no keďže procesy modernizácie vyučovania tam prebiehajú veľmi podobne ako na Slovensku, je kniha rovnako aktuálna aj pre našich pedagógov.

× Bibiána ZELINOVÁ
EXAM testing, Bratislava

☛ Vzdelávanie je druh dialógu a dialóg predpokladá odlišné názory.

ROBERT M. HUTCHINS

☛ Dva monológy netvorí dialóg.

JEFF DALLY

☛ V skutočnom dialógu musia byť obidve strany ochotné sa zmeniť.

THICH NHAT HANH

Náš matikár nám o Klokankovi nepovedal ani slovo. A tak som sa tešil... ☹

**MATEMATICKÝ
KLOKAN**

V pondelok 22. marca 2010 sa uskutoční ďalší ročník najväčšej medzinárodnej žiackej súťaže – **Matematický klokan**. K predpokladaným 6 miliónom súťažiacich na celom

svete sa pridá aj **54 574 žiakov z 1 226 základných a stredných škôl na Slovensku**.

Počas prihlasovania žiakov do súťaže prebiehali na Facebooku medzi viac ako 4 700 fa-

núškami Klokana zaujímavé diskusie. Niektoré reakcie organizátorov súťaže tešili, inokedy boli z toho, čo čítali, aj trochu smutní. Tu je niekoľko ukážok z oboch „vriec“:

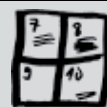
- ☺ No ja pôjdem na Klokana a veľmi sa teším! (Alenka M.)
- ☺ Ja som sa prihlásil deň po tom, čo nám to profesorka v škole povedala ☺ (Martin B.)
- ☺ No dnes som sa prihlásila ☺, som rada, že naša milá učiteľka ma ešte vzala ☺ (Kačena B.)
- ☺ Ešte že mám mamu učiteľku, čo s tým robí, tak som sa dozvedela všetko včas ☺ (Peťa K.)
- ☺ Som piatok, v 3. a 4. som vyhral nad všetkými. Dúfam, že aj tento rok to bude tak ako vždy... My to máme tak, že škola zaplatí 1,50 a ďalších 1,50 platím ja... (Maroš V.)
- ☺ Jasnačka, keby aj neviem ako neuspejem... ulejem sa, no nee? nech už je ten Klokank! (Ivanka P.)
- ☺ Už som prihlásený, aspoň sa ulejem zo školy, huraaa! (Marek K.)
- ☺ Nemôžem uveriť, že daktori sú na Klokankovi úplne závislí... ☺ ako napríklad moja spolužiačka hippik. (Natália F.)
- ☺ Išla som za učiteľkou, že sa chcem prihlásiť do Klokana a ona „ešte nám nedošli propozície“ a zrazu hospodárka kričí „niečo nám došlo“, učiteľka šla pozrieť a aha, Klokank ☺ (Dajána Č.)

- ☹ Náš matikár nám o Klokankovi nepovedal ani slovo. A tak som sa tešil ☹ (Tomáš B.)
- ☹ Nám profka nič nepovedala... (Albína H.)
- ☹ Mne tiež nepovedali nič. (Miroslav L.)
- ☹ Škoda, že sa to platí, inak by som išiel. (Ján C.)
- ☹ Ja si myslím, že je to strašne drahé, iba za to, že to počítame. (Hela S.)
- ☹ 3 € je málo peňazí, radšej ich dám do takejto súťaže, lenže nám naša „super“ pani profesorka nič nepovedala... Takže som o ničom nevedel a keď som sa dozvedel, bolo už neskoro... (Luboš B.)
- ☹ Ja som tie tri eurá mal, to je najmenej, a síce som mal platiť iba 1,50 €, lebo som bol úspešný riešiteľ minulý rok, ale voľáko som si to večer v piatok neušetril, takže sa tento rok nezúčastním ☹ (Lukáš K.)
- ☹ Ani ja. Okrem mňa sa nikto neprihlásil. (Alexander F.)
- ☹ Tento rok sa nezúčastním, pretože mám veľa olympiád a rôznych aktivít... (Bianka S.)
- ☹ Zaspal som a nehodlám sa ani zobudiť. (Domčo P.)

Kalendár aktivít pre školy

Dôležité termíny pre šk. koordinátorov súťaží a projektov spoločnosti EXAM.

MAREC 2010	22. 3. sa na prihlásených základných a stredných školách uskutoční súťaž MATEMATICKÝ KLOKAN .	APRÍL 2010	Zapojené školy dostanú výsledky 4. kola a zadania úloh 5. kola súťaží MAKSÍK a MAKS .
MAREC 2010	Do 26. 3. sa môžu základné školy prihlasovať na testovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .	MÁJ 2010	6. 5. sa na prihlásených základných školách uskutoční testovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .
MAREC 2010	Do 29. 3. musia školskí koordinátori súťaží MAKSÍK a MAKS odoslať organizátorom odpovede 4. kola.	MÁJ 2010	Školy dostanú zásielku s výsledkami a diplomami pre všetkých riešiteľov v súťaži MATEMATICKÝ KLOKAN .
APRÍL 2010	14. 4. zverejnia organizátori na stránke www.matematickyklokan.sk výsledky žiakov v súťaži MATEMATICKÝ KLOKAN .		

Slovenskí a rakúski žiaci oživovali robotov

Tucet žiakov z troch bratislavských stredných škôl (Gymnázia na Grösslingovej ul., Gymnázia J. Hronca na Novohradskej ul. a Školy pre mimoriadne nadané deti na Teplickej ul.) sa 11. februára 2010 zúčastnilo na prvom spoločnom rakúsko-slovenskom vyučovaní. Téma bola tiež priekopnícka – robotika. Na viedenskej priemyselnej škole HTL Spengergasse sa jej venujú v rámci medzinárodného projektu *Centrobot*, do ktorého je zapojená aj Fakulta elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave. Tá akciu zabezpečila po organizačnej i odbornej stránke.

Bratislavskí stredoškooláci sa „zamiešali“ do rakúskej triedy. Najskôr si vypočuli dve krátke prednášky, ktorými ich lektori uviedli do problematiky. Keďže jazykom spoločného vyučovania boli angličtina a programovacím jazykom bola Java, žiadna zo zúčast-

Foto: Richard Balogh

nených strán nebola zvýhodnená. Po teoretickom úvode nasledovalo prekvapenie: na tejto hodine sa nebude len počúvať! Každá skupina dostala jednu stavebnicu *Lego Mindstorms* a úlohu: vytvoriť reálny model robota, ktorý preváža materiál v podnikoch a je na svojej ceste navigovaný čiernou čiarou namaľovanou na podlahe. Žiaci

skutočne vytvorili modely vybavené motormi, senzormi a riadiacim počítačom. Po obede nasledovalo dokončenie modelov. Tvorcovia im začali vdychovať „dušu“ – riadiaci program. Spočiatku neisté pohyby robotov sa neustále zdokonaľovali, takže na konci mohla byť vyhlásená krátka súťaž, ktorej víťaz dostal drobnú cenu.

Akcia bola súčasťou projektu *Centrobot*, ktorý sa realizuje v rámci Programu cezhraničnej spolupráce *Slovensko – Rakúsko 2007 – 2013* financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Organizátori veria, že sa im podarí zrealizovať aj pokračovanie, v ktorom nadviažu na poznatky získané z prvej lekcie robotiky.

× Richard BALOGH
FEI STU, Bratislava

Báječné leto s Pytagorom

Pre mnohých učiteľov patrí **Letná škola Pytagoras** už neodmysliteľne k začiatku letných prázdnin. Učiteľia matematiky a fyziky (mnohí aj s rodinami) sa na nej stretávajú už viac ako tri desaťročia, aby spoločne prežili týždeň plný odborného, ale aj relaxačného programu v znamení dobrej nálady a rodinnej pohody. V 150-člennej partii si naozaj každý nájde tých svojich – od dočiat až po učiteľov v dôchodkovom veku ☺.

Odborný program pozostáva najmä z matematiky, fyziky a didaktiky týchto predmetov. No vyskytujú sa aj témy z iných oblastí, ako osobný rozvoj, finančníctvo, umenie... Paralelne s odborným programom sa celý deň striedajú aktivity pre deti, hry a športy, relaxačné cvičenia, workshopy, psychohry, besedy či rozprávania.

V rámci tohtoročnej letnej školy bude jeden celý programový blok venovaný profesorovi Vítovi Hejnému.

Tento stredoškolský učiteľ (manžel národnej umelkyne Nadi Hejnej a otec pedagóga a didaktika matematiky profesora Milana Hejného), perzekvovaný komunistickým režimom, vytvoril naozaj pozoruhodné dielo v oblasti

Foto: archív P-MAT

sociológie, psychológie, pedagogiky, didaktiky matematiky a divadla. Bol tiež iniciátorom myšlienky matematických krúžkov a táborov a autorom osobitej koncepcie vyučovania matematiky, ktorá odvtedy (vďaka jeho nasledovníkom) získala aj medzinárodné uznanie. Bol tiež duchovným otcom stretnutí učiteľov, z ktorých sa postup-

Pozvánka

ne vyvinula aj Letná škola Pytagoras.

Programový blok o Vítovi Hejnom bude tvorený sériou prednášok a seminárov venovaných rôznym aspektom jeho diela. S príspevkami vystúpia viacerí organizátori aj účastníci prvých matematických táborov, ktorí v 2. polovici 70-tych rokov pod vedením V. Hejného pracovali, ako aj širší okruh ľudí, ktorí sa cítia byť jeho dielom a myšlienkami oslovení. Hlavný dôraz bude na tej časti jeho odkazu, ktorý môže nájsť praktické uplatnenie v dnešnej pedagogickej práci.

Ak máte záujem stať sa členmi tejto pozoruhodnej komunity, do 3. 4. sa môžete na stránke www.ucmeradi.sk prihlásiť na tohtoročnú LŠ Pytagoras, ktorá bude od 3. do 10. júla v Hronci.

× Peter HALÁK
P-MAT, n. o.

Easy English

Je mi jasné, že ľudia sa musia učiť cudzie jazyky. Angličtinu potrebujete všade, napríklad na dovolenke v zahraničí, aby ste mohli povedať svoj názor, keď sa dostanete do ťažkostí, v obchode, na pláži. Aby ste si dnes našli prácu, musíte vedieť aspoň jeden cudzí jazyk, najlepšie angličtinu, pretože je svetovým jazykom. To je dôvod, prečo sa ju chcem naučiť aj ja. V septembri som sa preto zapísala na kurz angličtiny pre tínedžerov v Akadémii vzdelávania v Bratislave.

Vyučovanie v mojom tínedžerskom kurze je dosť iné ako to, čo máme v škole. V škole ideme presne podľa učebnice, robíme cvičenia, píšeme, prekladáme. Hodiny v Akadémii sú zaujímavejšie, hlavne veľa komunikujeme. To je podľa mňa najdôležitejšie – presne to, čo potrebujem.

Je tiež dobré, že v Akadémii vzdelávania máme anglického učiteľa a že na hodinách hovoríme iba po anglicky. Spočiatku som síce veľa nerozumela, ale to sa rýchlo zmenilo a teraz už sa vôbec nebojím na ulici stretnúť aj cudzinca. Všetci zahraniční lektori sú tu priateľskí a zábavní. Počas školského

roka sa niekedy menia, aby sme si zvykli na iný prízvuk, čo je tiež fajn.

Počas niektorých hodín pracujeme s počítačmi, robíme spoločné projekty, vyhľadávame informácie na internete alebo riešime rôzne úlohy, ktoré nám zadá lektor. Zábavná je aj práca s inte-

Ilustr. foto: Peter Ertl

raktívnou tabuľou. Všetko je farebné a dynamické, žiadna nuda. Niekedy počúvame hudbu, spievame, pozeráme filmy, hráme sa rôzne hry a veľa sa pri tom nasmejeme... Učím sa oveľa ľahšie, všetko je ako hra. Teda nie celkom, na konci kurzu robíme test ako v obyčajnej škole, ibaže teraz sa skúšania nebojím, lebo som v angličtine už

oveľa lepšia.

Akadémia vzdelávania je perfektná jazyková škola. Stretla som tu veľa nových priateľov. Učitelia sú na úrovni a spolužiaci z kurzu sú dosť dobrí. Niektorí sem chodia už dlhšie a chcú to potiahnuť až k maturite.

Okrem angličtiny tu učia nemčinu, taliančinu, španielčinu a iné jazyky. Akadémii som odporučila aj mojim rodičom, babke, dedkovi, aj môjmu priateľovi. V škole sa učí nemčinu a keď si v Akadémii vzdelávania urobí medzinárodný certifikát, nebude musieť robiť maturitu z nemčiny. Práve teraz sa môže zapísať na jarné kurzy. Je trochu lenivý, tak radšej pôjdem s ním ☺.

Info o kurzoch nájdete aj na stránke www.aveducation.sk. Majte sa!

Petra, 15 rokov
študentka 8-ročného gymnázia
v Bratislave

Príbeh jednej úspešnej spolupráce

Naša škola – SOS obchodu a služieb v Prešove – má s miestnou pobočkou *Akadémie vzdelávania* (AV) bohaté kontakty a spoluprácu s nimi si veľmi pochvalujeme. Na podnet riaditeľa školy Mgr. Petra Kakaščíka pripravila sekcia angličtinárov v tomto školskom roku v spolupráci s AV trojmesačný kurz anglického jazyka pre študentov našej školy. Podmienkou bolo, aby lektor bol „native speaker“, teda človek, pre ktorého je angličtina rodným jazykom. Kurz viedol Brit Peter Pritchard, lektor AV, ktorý bol pre svoju neformálnosť a prirodzenosť medzi študentmi mimoriadne obľúbený. Jeho hodiny sa odohrávali nielen v klasických učebniach, ale napríklad

aj vo Vedeckej knižnici (téma „Knihy a časopisy“), v Britskom centre (téma „Geografia a reálie Veľkej Británie“), v kaviarni Anjeli (téma „Káva a nápoje“) či v salóniku školskej reštaurácie Sen, kde bolo záverečné vyhodnotenie kurzu.

V januári 2010 pre nás pripravila *Akadémia vzdelávania* so svojimi lektormi ako bonus súťaž *Milionár* (v anglickom jazyku). Opäť to bolo čosi nové a motivačné a opäť išlo o veľmi vydarené podujatie. Vzájomné kontakty pokračovali ďalej a pravidelné vzájomné pracovné návštevy a konzultácie sú prínosom pre obe strany. Osobne som sa zúčastnila na zaujímavom workshope AV na tému *Efektív-*

nejší a tvorivejší prístup učenia cudzieho jazyka. V máji 2010 pripravujeme pre študentov a pedagógov exkurziu do Krakova, kde už máme rezervovanú prehliadku hradu Wawel (samozrejme v anglickom jazyku!). Na túto akciu sme pozvali aj pracovníkov *Akadémie vzdelávania*. Recipročne sme my pozvaní na ich plánovanú exkurziu do Viedne.

V ponuke *Akadémie vzdelávania* sú aj kurzy anglického jazyka vo Veľkej Británii, konkrétne v Brightone, kde by sa mali zúčastniť dvaja študenti, ktorých zabezpečuje naša škola.

× Viera NIŽNÍKOVÁ
SOŠ obchodu a služieb v Prešove

Akreditované programy pre pedagógov

Nakladateľstvo Dr. Josef Raabe Slovensko, s.r.o., prichádza s novou ponukou akreditovaných vzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov.

Séria vzdelávacích podujatí pod hlavičkou Raabe Akadémie, ktorá je určená učiteľom primárneho, nižšieho stredného vzdelávania a vychovávateľom, odštartuje už na jar.

Programy sú vytvorené na základe potrieb pedagógov a sú zastúpené v troch tematických oblastiach:

- ✓ Inovatívne vyučovanie a tvorba Školského vzdelávacieho programu,
- ✓ Prierezové témy vo výučbe na 1. a 2. stupni základných škôl,
- ✓ Psychologické aspekty vyučovacieho procesu.

Semináre budú prebiehať zážitkovou formou a umožnia pedagógom nielen získať nové vedomosti, ale aj priamo otestovať účinnosť nových metód v rámci workshopov.

Každý z uvedených programov vznikol v spolupráci so špecializovanými odborníkmi a je akreditovaný MŠ SR.

Akreditované programy vzdelávania			
Názov	Dĺžka v hod.	GARANT	počet kreditov za seminár+skúška
Inovatívna výučba matematiky a tvorba ŠkVP na 2. stupni ZŠ	30	PaedDr. Jozef Kuzma, PhD.	6+3
Multikultúrna výchova vo výučbe na 1. a 2. stupni ZŠ	25	prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc.	5+3
Mediálna výchova vo výučbe na 1. a 2. stupni ZŠ	30	prof. PhDr. Marta Žilková, PhD.	6+3
Osobnostný a sociálny rozvoj pre 1. stupeň ZŠ	30	doc. PhDr. Ing. Blanka Kudláčová, PhD.	6+3
Osobnostný a sociálny rozvoj pre 2. stupeň ZŠ	30	doc. PhDr. Ing. Blanka Kudláčová, PhD.	6+3
Aktuálne sociálno-patologické javy a poruchy správania na 1. stupni ZŠ 1.	25	PhDr. Eva Fülöpová, CSc.	5+3
Aktuálne sociálno-patologické javy a poruchy správania na 2. stupni ZŠ 1.	25	PhDr. Eva Fülöpová, CSc.	5+3
Aktuálne sociálno-patologické javy a poruchy správania na 1. stupni ZŠ 2.	25	PhDr. Eva Fülöpová, CSc.	5+3
Aktuálne sociálno-patologické javy a poruchy správania na 2. stupni ZŠ 2.	25	PhDr. Eva Fülöpová, CSc.	5+3
Psychologické aspekty práce učiteľa v súvislosti so žiakmi	20	PhDr. Eva Fülöpová, CSc.	4+3

Viac informácií a prihlášku na akreditované vzdelávacie programy nájdete na www.skolskyportal.sk alebo www.raabe.sk.

Podporte dobrú vec! Objednajte pre vašu dobrú školu našu DOBRÚ ŠKOLU!

Učitelia potrebujú nezávislé médium, ktoré im dá hlas a poskytne priestor na ich názory a diskusie.

DOBRÁ ŠKOLA je takým médiom. Úspešne vyštartovala, jej ďalší osud však závisí od tých, ktorým je určená.

Sme pripravení ponúknuť vám v budúcom školskom roku až **10 čísel**, každé s **24 stranami** zaujímavého a užitočného obsahu. Takýto veľký projekt však už nie sme schopní ďalej financovať iba z vlastných zdrojov.

Existenciu a ďalší rozvoj DOBREJ ŠKOLY môžete podporiť tým, že si ju už teraz **predplatíte na budúci školský rok**.

Učitelia,

požiadajte vedenie svojej školy, aby využilo **výhodnú hromadnú cenu** a umožnilo každému z vás prečítať si 10 x ročne vlastnú **DOBRÚ ŠKOLU!** Táto malá investícia do vášho **odborného rastu, inšpirácie a motivácie** sa škole určite vráti!

DOBRÁ ŠKOLA inšpirácia pre školy, ktoré chcú byť lepšie

Ročník I., číslo 5

Toto číslo vyšlo 15. 3. 2010
v náklade 15 000 ks.
Cena: 0,00 €

Všetky staršie čísla si možno
stiahnuť (ako PDF) zo stránky
www.dobraskola.com.

Evid. číslo MK SR: 3814/09
ISSN 1338-0338

Šéfredaktor:

RNDr. Vladimír Burjan
(Burjan@exam.sk)

Redakcia:

Mgr. Bibiána Zelinová
(Zelinova@exam.sk)

Jazykové korektúry:

Mgr. Beata Svitková

Fotografi:

Ing. Peter Ertl
RNDr. Vladimír Burjan

Grafika:

Juraj Rosa
Peter Gregor

Vydavateľ:

EXAM testing, spol. s r. o.

P. O. Box 215
Vranovská 6
854 02 Bratislava 5

IČO 35 891 726

DIČ 2021846849

IČ DPH SK2021846849

www.exam.sk

Kontakty:

Tel.: 02 / 6381 2689, 6382 4952
Fax: 02 / 6383 4424

E-mail: dobraskola@exam.sk

Web: www.dobraskola.com

Tlač:

Petit Press, a. s., Bratislava

Za obsah textov a obrázkov zodpovedajú autori. Za obsah a pravdivosť inzerátov a reklamných textov zodpovedajú ich zadávatelia. Vydavateľ si vyhradzuje právo na skrátenie a formálnu úpravu príspevkov, ako aj na ich jazykovú úpravu. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

© EXAM testing, spol. s r. o., Bratislava, 2010. Všetky práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textov a fotografií je možné iba s písomným súhlasom vydavateľa.

OBJEDNÁVKA mesačníka DOBRÁ ŠKOLA na šk. r. 2010/11

Údaje zašlite e-mailom na dobraskola@exam.sk alebo pošlite vyplnenú objednávku na adresu **EXAM testing, spol. s r. o., P. O. Box 215, Vranovská 6, 854 02 Bratislava 5**. Obratom vám zašleme faktúru.

Týmto si objednávame mesačník DOBRÁ ŠKOLA na šk. rok 2010/11 (10 čísel).

Vyberte si **jeden** variant predplatného a **vyznačte ho krížikom**:

		Bežná cena:	Uvádzacia cena platná do 30. 6. 2010:
☐ MINIMÁL	... z každého čísla dostanete 7 ks ...	33,00 €	29,00 €
☐ ŠTANDARD	... z každého čísla dostanete 14 ks ...	47,00 €	39,00 €
☐ OPTIMÁL	... z každého čísla dostanete 28 ks ...	66,00 €	49,00 €
☐ MAXIMÁL	... z každého čísla dostanete 42 ks ...	83,00 €	69,00 €

Ceny sú uvedené s DPH.

Organizácia: _____

Ulica a číslo: _____

PSČ: _____ Mesto / obec: _____

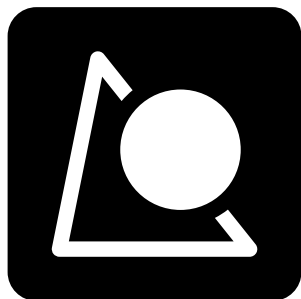
IČO: _____ DIČ: _____ IČ DPH: _____

Kontakt. osoba: _____ E-mail: _____

BONUS NAVYŠE: Ak si teraz predplatíte DOBRÚ ŠKOLU, dostanete už v tomto školskom roku **BEZPLATNE** všetky ďalšie čísla v počte 10 ks.

BUDÚCNOSŤ TEJTO KRAJINY ZÁVISÍ OD VZDELANIA NAŠICH DETÍ

**MAKS
MAKSÍK**

Už 15 rokov je **MAKS** najobľúbenejšou žiackou korešpondenčnou matematickou súťažou v SR.

Žiaci 3. a 4. ročníka ZŠ môžu riešiť **MAKSÍK-a**, ostatní žiaci (až po maturantov) nájdu vhodné úlohy v jednotlivých kategóriách **MAKS-a**. A kto si na to netrúfa sám, môže súťažiť vo dvojici!

Napĺňa nás optimizmom a radosťou, že sa každý rok nájdu tisícky žiakov, ktorí počas celého šk. roka riešia naše súťažné úlohy a systematicky si tak rozvíjajú (nielen matematické) myslenie. Myslenia totiž nie je nikdy dosť...

www.maks.sk
www.maksik.sk

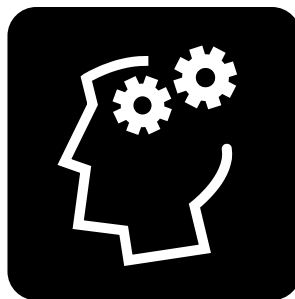
**MATEMATICKÝ
KLOKAN**

Do tejto najväčšej žiackej súťaže na svete sa vlni zapojilo vyše 5,5 milióna detí zo 46 krajín sveta!

Aj naši žiaci sú už 14 rokov pri tom. Vlni sme prispeli hrdými **77 763 riešiteľmi z 1 386 základných a stredných škôl**, čo je vzhľadom na veľkosť našej krajiny úctyhodné číslo.

Olympiáda je iba pre najlepších žiakov s hlbším záujmom o matematiku. **Klokan** je aj pre tých ostatných, ktorí si chcú raz za rok precvičiť šedú kôru mozgovú na zaujímavých úlohách a hlavolamoch.

www.matematickyklokan.sk

**EXPERT
geniality show**

Nie každého baví matematika. Aj preto vznikla súťaž **EXPERT geniality show**. Má podobný formát ako veľmi populárny Klokan, no žiaci majú na výber také súťažné témy ako *Dejiny, Svet umenia, Bity a bajty, Anglický jazyk, Tajomstvá prírody, Ako funguje svet, Planéta Zem...*

Prvé tri ročníky súťaže ukázali, že školy sú plné expertov, ktorí sa vyznajú v impresionizme, križiackych výpravách, bunkách, sopkách aj pevných diskoch. Veríme, že o mnohých z nich budeme ešte raz počuť, napríklad ako o vynikajúcich vedcoch.

www.sutazexpert.sk

VŠETKOVEDKO

Pre žiakov na I. stupni ZŠ nie je veľa súťaží. Vraj preto, že títo žiaci toho ešte veľa nevedia...

My si to však nemyslíme! A hneď prvý ročník našej najnovšej súťaže nám dal za pravdu. Spomedzi **7 281 detí zo 440 škôl** nás mnohé presvedčili, že výborne ovládajú svoj rodný jazyk, poznajú zvieratá a rastliny, vedia odmerať teplotu či použiť kompas, nestratia sa v matematike...

Dnes si vyslúžili hrdý titul **VŠETKOVEDKO**. Zajtra budú mať v rukách našu a svoju budúcnosť.

www.vsetkovedko.sk

Prečo?

Nie je ťažké identifikovať najlepších žiakov. Ťažké je urobiť najlepších z tých obyčajných. **(K. P. Cross)** ♦ Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania. **(J. A. Komenský)** ♦ Príliš často predkladáme žiakom odpovede, ktoré si majú zapamätať, namiesto problémov, ktoré majú vyriešiť. **(R. Lewin)** ♦ Nie je dôležité, čo do žiakov nalejeme, ale čo do nich zasadíme. **(L. Conway)** ♦ Ak chcete vidieť, čo deti dokážu, musíte im prestať dávať veci. **(N. Douglas)** ♦ Pri učení nevidíme večer plody svojej dennej práce. Sú neviditeľné a zostávajú takými možno 20 rokov. **(J. Barzun)** ♦ Učiteľ ovplyvňuje večnosť. Nikdy nevie určiť, kde končí jeho vplyv. **(H. B. Adams)**

Už 16 rokov sa snažíme, aby čo najviac žiakov objavilo radosť z poznávania, objavovania a riešenia problémov.